

ספר עמוד איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמב

וטוקמינן לה אפי' לרבנן דאמרי בפ' כל כתבי הקדש [ק"ז א'] גורם כבוי מותר מ"ט כיון שהמים בעין ובודאי יפלו נציצות ובכוונת כבוי נותן המים אסור אבל [אם] אינו נותנו לדעת כבוי [כגון] אלו הצלוחית שקורין לנפש בלע"ז שנותנין בהם ביום להגביה השמן או (קמב) שלא ישבר הכלי מותר. ותנן בכל כתבי הקדש [ק"ז א'] עובד כוכבים שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה ודוקא דליקת ישראל שישראל נהנה מכבוי אבל דליקת עובד כוכבים שאין (קמב) ישראל נהנה מכבוי מותר ישראל לומר לעובד כוכבים כבה את דליקתך. וכשם שאמרו חכמים אמירה לעובד כוכבים שבות באיסורא דאורייתא כך אמרו באיסורא דרבנן דתנן בפ' שואל [ק"ז א'] לא ישכור אדם פועלים ולא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים ומפרש בגמרא חבירו עובד כוכבים ואם בא לדחות ולומר שכירות פועלים (קמב) דאורייתא דכתיב ממצוא חפצך ודבר דבר ועד דלא אתא נביא גמירי לה אביא ראייה לך מעירובין פ' הדר [ס"ז ז'] דאמרינן התם ההוא ינוקא דאישתפך המימי אמר להו [רכה] לייטו ליה [חמימי] מנו ביתאי וא"ל אכיי והא לא ערבי לסמוך אשתתוף לא אישתתפי לימרו לעובד כוכבים ולייתי אמר אבוי בעי לאותובי למר אמירה לעובד כוכבים שבות וכו' והוצאה מרה"י לרה"י בלא עירוב דרבנן היא. ואפי' בחול לומר לעובד כוכבים עשה כן בשבת אסור דתנן [סנה ק"ג א'] מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לעובד כוכבים ואמרינן בגמרא מ"ט שרו ליה רבנן למיתב כיסו לעובד כוכבים קים להו באדם שמעמיד עצמו על ממונו אי לא שריית ליה וכו' ואי לא הוה אסור ואע"ג דבחול (קמב) אמר ליה. והכא אמר להקל אי לא שריית ליה והכי אמרינן בפ' בירה [מ"ג ז']

תועפות ראם

דשבת אור מ"א דלא כפרס"י והרע"ב שם דבזה ג"כ פוער א"ל דמכבה בשביל לעשות פסח ודברי רבינו הוא כפרס"י וכו"ל הרמב"ם בפיה"מ ועיין מש"כ הרב הגאון רר"פ ספירא בהע"ש שא"י ק"ה אות ה' צנעין זה. (קמב) או שלא ישבר הכלי כו' כלשון רבינו כ"כ הסמ"ג וחדוש בעיני שלא הביא דברי היראים כדרכו ופי' שלא ישבר הכלי שאלת שיהיה השמן יתקלקל הכלי מחמת הפתילה מש"ס נותן שם מים תחת השמן שלא ישבר הכלי וזהו נמי אינו נותנו לדעת כבוי מיקרי לדעת רבינו והסמ"ג. ועיין מג"א סי' רס"ה סק"י מש"ס ע"ד הרמ"א, וראיתי בגאונים ס"פ בירה סי' ס"ט שז' אצל אס נותנו לדעת כבוי כגון מים שותנין בלגנא ונהנייה השמן שרי עכ"ל וגרסה שפ"ס שם וז"ל אצל אס אין נותנו לדעת כבוי כו' והוא כדברי היראים והסמ"ג וכו"ל המרדכי ס"פ בירה אצל קסה לי מדוע השמיט הגאונים או שלא ישבר הכלי דשרי ג"כ וגרסה שהגאונים היה מפרש דמ"ט רבינו והסמ"ג או שלא ישבר הכלי סי' או אפי' אס נותנו לדעת כבוי שלא ישבר הכלי מותר ומש"ס לא ראה הגאונים להקל כולי האי מש"ס השמים ד"ו ועיין באו"ז הל' ע"ט סי' כ"ה אודות גלויות ש בהכ"ז שז' ג"כ להחירא. (קמב) שאין ישראל נהנה מכבוי כו'. כ"כ הריקאנטי סי' ק"ב ע"ט הרמ"א ועיין מג"א סי' ע"ז סק"ס בסופ סכתב וכו"ל ב"ח בשם רא"ם ומותר לומר לנכרי כבה דליקתך והיינו מש"כ היראים כאן ועיין בשו"ע או"ח סימן של"ח ס"ב סכתב שם הרמ"א ואפילו לומר לנכרי לתקן הכלי שיר שרי משום כבוד חתן וכלה ועי"ש בגמ"א סק"ד ז"ע כו' אולם הגרעק"א כתב שם בס' שולחן ע"י שמים כתב לתרץ דרמ"א מייירי בכלי שיר דנכרי דהוי כאומר עשה מלאכה בשל עמך וכו' אע"ג דהישראל נהנה ממלאכתו שרי משום כבוד חתן וכלה והגמ"א ב"מ ד"ל כתב דתניא במכילתא דבמלאכת הנכרי ליכא משום אמירה לנכרי והוא כמש"כ הש"מ ב"מ שם בשם הר"ן דהכי תניא במכילתא דהדיא כל מלאכה לא יעשה בהם כו' או לא יעשה הנכרי מלאכתו כלומר בצמירה דידך ח"ל ששת ימים וגו' הא לא תעשה אתה כו' אצל יעשה הנכרי מלאכתו אלמא דבמלאכת הנכרי ליכא משום אמירה לנכרי עכ"ל ורבינו הרא"ם לא הביא ראיה לזה מהמכילתא דלא גרים בהמכילתא כגו' הר"ן כנראה מדברי היראים בגדפס סי' קי"ג והלן סי' ע"ד ודלא כמש"כ צביאור מעשה בלגלל להריקאנטי שם ואשתתפתי דברי הש"מ בשם הר"ן ועי' להלן אות ק"ב. (קמב) שכירות פועלים דאורייתא כו' עיין בשו"ת הגרעק"א סי' י"ז ודברי הגאון רר"פ ספירא בהע"ש לשאלתא פ' במדבר בהשמיטה שבראש הספר ועיין שבת קכ"א א' תורה אין שז' לה"ר דאפי' באיסור דרבנן אמירה לנכרי שבות משכירות פועלים ומפ' הדר כמשכ"ל ועיין באו"ז הל' שבת סי' פ"ה אות כ"ה שז' ראוי דאמירה לנכרי שבות אפי' באיסורא דרבנן מכבוי ומשכירות פועלים ומפ' הדר עי"ש ועיין ביה"ט כ"ז ב' רש"י ד"ה אין פוסקין דמים וס' ז"ו א' רש"י ד"ה ומשום מו"מ ובספר אשי ישראל למס' שבת דנ"ז ב' שז' שם דאפי' אס נימא דעוקר יסודו הוא דרבנן מ"מ הוא דברי קבלה דמקרא מלא הוא בנחמיה י"ג דממכר אסור בשבת וקו"ל [רה"ש ד"ה"ס] ד"ק כד"ל דמלא עי"ש וביד שאלו ליו"ד סי' רס"י אות ה' כתב ע"ד רבינו דע"ג סידיה אסור לנכור פועלים על יום חול מה"ל זה א"ל כלל. (קמב) דבחול א"ל. עיין בנימוק"י ב"מ ד"ל שז' ראוי זו שז' רבינו ע"ט הרנב"ד ז"ל וז"ל שם מדליקסרף התיירא למי שהחשיך לו בדרך ליתן כיסו לנכרי לפי שאין אדם מעמיד עמו על ממונו כדאיתא בירושלמי בריס' מי שהחשיך עכ"ל וגרסה שחיבה "בירושלמי" שבמק"י ט"ס הוא דמפורש כן בגבול שם וגם אין לנו ירושלמי דפ' מי שהחשיך. ובס' עמק הלכה האו"ח סי' פ"א כ' והר"ן ז"ל ה"ר לאיסור מהך דמי שהחשיך נותן כיסו כו' ולשיטתו שפי' נותן כיסו מעב"י אצל הרא"ם שפי' דאפי' בשבת י"ל להכי לריבין לשעמא דאי לא שרית לי' אתי לאתויי אצל מעב"י אפשר דגלאו ה"ס שרי. מ"מ אפי' למה שהסכימו לאסור מ"מ הוקל לאיסורו דהא הר"ן ז"ל גופי' כ' בפ"ק דשבת בזה דאין משלחין איגרות משום דמחוי כשלוהו ולא משום דאמירה לנכרי דהוי שבות עכ"ל ובמחל"ת פשוט צנעין דמש שגולרך הר"ן צאנינה משום דמחוי כשלוהו היינו משום שאינו אומר לו בהדיא שילך בשבת משא"כ אס אמר לו מע"ש עשה זה בשבת וכו"ל הרא"ם בפ"א דשבת ס"ס ז"ו דהקא בע"ש מיחוי כאומר לו שילך למחר בשליחותו ואמירה לנכרי שבות ואפילו אס אמר לו מע"ש עשה זה בשבת עכ"ל. וחדוש

בפר עמוד: איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים **יראים**

ר"ש בן לקיש אומר מצילין המת מפני הדליקה וטעמא מפרש דאי לא שרית ליה אתי לכבווי (קמט) הא לא קשיא שלא כל הדליקות (קנ) שוות המתקרב לדליקה אתי לכבות במת ומתוך צערו אתי לכבות בלא קירוב. וכשם שאמרו חכמים אמירה לעובד כוכבים שבות באיסור שבת כך אמרו אמירה לעובד כוכבים שבות בשאר איסורים כדאמרינן בב"מ בהשוכר את תפועלים (ז' ה') מהו שיאמר אדם לעובד כוכבים הסוס פרתו ודוש בה מי אמרינן אמירה לעובד כוכבים שבות בשבת דאיסור סקילה וכו' ת"ש דשלוה ליה לשמואל (קנא) כו' ונשאר בתיקו וכל תיקו דאיסורא אפי' בדרבנן לחומרא ויש עבירות אע"פ שישראל נהנה מותר לו לומר לעובד כוכבים כגון ישראל אומר לעבדו שמונותיו עליו אכול חלבי אכול נבלתי וטעמא נראה לי מאחר שננהה העובד כוכבים והנאת אבילותו נראת לעינים נראה הדבר שדעתו עצמו הוא עושה ולא לדעת ישראל הלכך לא גזור רבנן (קנב). ואין לתמוה אמאי לא פשטי' דשבות אמירה לעובד כוכבים אינה באיסור לאו מדלא מני ליה בפ' משילין (נ"ו ב') בשבות דיו"ט דתנן אלו משום שבות וכו' דאיכא למימר תנא ושייר דהא שייר דטובא שבות איכא ביו"ט מוקצה ותיקון אוכלים כדבר שאפשר לעשותו מערב יום טוב

תועפות ראם

וירודו שלא הרגיש בזה בם' עזוק הלכה גם מה שחקק שם העמק הלכה בענין מה איסור אמורה לנכרי וכשיות רש' בנ"מ דיש שניות לנכרי להומרא עיי"ל עיין בם' שו"ת ח"ס חזו"ח סי' פ"ד בזה. והנה מדברי רבינו נראה שפי' ג"כ נותן כיסו מבע"י ומש"ה ה"ל משם כה"ל ודלא כהא"ל ה"ל שבת סי' פ"ה אות כ"ה שכל ואמורה לנכרי מבע"י שיעשה הנכרי בשבת אילו יודע אי אסור אי לא דמדי הוא טעמא אלא כדי שלא יבא ענינו לירי שיעשה ובע"ל לא שייך למיגור או דילמא לא שגא בו' ובה"ג פ"ק דשבת כ' אמירה לנכרי שבות ואע"ג דלמך ממעלי שבתא ובבבאור ענפי יהודה נלסר והאיור פ' בשלח לא הביא דברי רבינו הרא"ם בד"ץ זה. ודע דהר"ן בפי' מי שהשתי' כ' ע"ל הרמב"ן דמ"ל רב דא"ר בר אבא שבת קכ"ב ז' היתה חצילתו מוחלת לו על כל כופיו ר"ל שבת תחתיה עד שמיני לציון דוקא בחצילת הוא דברי הכי אבל ר"ן צביס ל' דאלת"ה ה"ל יתמי מתני' האי תקנתא דמני בבית עיי"ל ואומר אני דלא"י זו היא אם נפרש שבות כיסו מבע"י כפרש"י ורבינו משא"כ לפי' הרא"ם שפי' דאפי' בשבת א"כ לא מצי למיתני בכיסו האי תקנתא דר"ן דמשחשיבה לא התיירו ר"ן ועיין בפרשה לאו"ח סי' רס"ו ס"ק י' ודו"ק. ומסודר דברי רבינו נראה דמ"ל ואשילו בחול לומר לנכרי עשה כן בשבת אסור קא"י אדלעיל דאשילו באיסורא דרבין ג"ל הד"ן כן ובמש"ל המל"מ בפ"ו מה"ל שבת דין ט' דאפי' דבר שאינו אסור לעשותו אלא משום שבות אסור לומר לנכרי לעשות ואפי' קודם השבת עיי"ל ודאיתו כאן להטיר בהש"כ המנ"ל סי' ימ"ה סק"ג ו"ל רבינו ירוחם בו' וז"ל רש"י בו' ועיי"ל בנתיב חיים ופמ"ג הנ"מ שכן לשון רבינו ירוחם ללבוך רש"י ויפה תפס אותם בם' משנה ברורה בבבאור הלכה שלו דהר"ן לא כיון ליה דכ"ע שבתא דהישראל אסור לו להזכיר שם שבת בשבת תלמודא אפי' אם כבר נעל הגוי עד שבת בתחלה אך מה שפי' הוא שם הנ"מ שצביס דחוק בעיני ובה"ל דהמנ"ל דקדק מה שכל' בהנ"ל לשון דיעבד וחלקו קתם ע"ל הביא לשון רבינו ירוחם שם הוא כתב לשון דיעבד אבל בלשון רש"י מבואר דאף לכתחילה יוכלין לחלוק קתם בזה וכן דקדק בפרשה בלשון הטור שם ר"ל חלקו קתם וז"ל לאו דוקא שפיר חלקו דוקא קאמר בו' וע"י סיים המנ"ל ולהרמב"ם תרתייהו אסורי פ"י להרמב"ם גס דיעבד אסור. (קבא) לנכרי ואילו בפ' כ"כ [שבת קי"ז ב'] אמרינן מכדי בהיתרא קטרה מיניל כפי אמר רבא מתוך שאדם בזה על ממנו אי שרית ליה אחי לנכרי הא לא קשיא בו' כ"ל וכו' בגדפס והמעתיק דלג מן לנכרי הא' להב' ועיין שבת מ"ד ה' תוד"ה מתוך שהקשו כקשיית רבינו וכתבו לחלק דגבי מתו מנעבר ביותר מעל ממנו ואי לא שרית ליה אחי לנכרי במיזל ולא הזכירו בדבריהם ההיא דריש מי שהשחיד דאף לגבי ממנו אמרו דאי לא שרית ל' אחי לאתהי"ד' אמנתו ברה"ל ע"ל לזה"ל דאיתו ההיא דמי שהשחיד כמש"כ הר"ן שם בשם הרמב"ן דל"ן אדם מעמיד ענינו שישלך לאיבוד שם צידו וכו' לר"ק דפסוקא מנילא אחי עיי"ל והרע"ב צ"ח' לנכר דמ"ד א' כתב בשם עמנו עמנו על ממונו יורח מנה. שהוא מעמיד ענינו על מתו והוא להיטף מבערת התוס' ומדברי רבינו נראה כעברת התוס' ועיין בפרש"י דוע דהרא"ם פ"ט דשבת ס"ס י"ט כ' מתוך פרש"י משמע דר"ן בן לקיס מחיר אפי' שילטון גמור וכ' שם הק"ל אולי ה' לרבינו גי' אחרת ברש"י כי לא נשמע שום משמעות מפרש"י שלפינו עכ"ל ובמהכ"ת לא הרגיש דס"ס נפל בהרא"ם וז"ל מתוך סי' ר"י משמע בו' והוא הרי' שהביאו התוס' מ"נ ב' ד"ה דכ"ל וכתב הרא"ם לגי' במקור שאמר דה"ל דהמנ"ל דכ"ל ל"ס שילטון ובנון דליכא כבר או תימק ואין לו אלא משה אחת ודעטם דר"ן בן לקיס מתוך שאדם בזה בו' וע"ל דמסלול ל' שילטון גמור וכ"ל בהנמי"י פכ"ו מה"ל שבת הכ"ל וז"ל ואפי' שילטון גמור שרי ר"י בן לקיס וכ"ל מתוך פ"י ר"י עכ"ל. גם הלך ראיתי לספר שלמי שמה שכל' ע"ל הרא"ם שם' מתוך פרש"י בו' בזה"ל רבינו סיה לו נירסא חתומה עכ"ל וגם סוף פירוש שבתא' והבדור כמש"כ להנמי"י פ"ט דדברי הר"ן פ' פירה. (קנ) דמלוקות בו' וז"ל הדפס שלא כל ההגלות שוות בו' ובמת מתוך נערו בו' קירוב לו לא שרית ליה וכ"ל' ועדיין תימק להבין כוונת רבינו מאי מתוך הך דמי שהשחיד ואפי' לומר דאחי הך דמי שהשחיד דבזה אמר ליה ופפרש"י דנותן כיסו מבע"י עיין לעיל אות קמ"ח וזש"ר והכא אמר להקל משום דאי לא שרית ליה אחי לאתווי והוא נמשך למש"כ מקודם דבזה"ל אולם הב"ה ריש סי' רס"ו כתב דרש"י והרא"ם י"פ לכתחלה כ' רש"י דיתנו לנכרי מבע"י אלא שאם לא מהר עד שחשבה נותן לו אף לאחר שתחשך וכ"ל הק"ל וז"ל דבמשכ"ל לא כל ההגלות שוות בזה מתוך להך דמי שהשחיד וכמש"כ הר"ן ר"פ מי שהשחיד עיי"ל. (קנא) לשמואל. לפיגו לאתו דשמואל ועיין מש"כ לעיל סי' י"ב בענין תיקון לאיסורא אפי' בדרבנן לחומרא ובבא"ל ה"ל ע"ל ס"ס כ' בשם פרי"ה וכל היקו דלאיסורא לחומרא והתם ליכא כ"ל לאיסורא דרבין וע"ל. (קנב) עיין בהנה מרדכי פ"ד דשבת שכל' שם דכרבי תיראים אלא שלא זכר שם היראים ועיין מג"א סי' ש"ו סק"ג ובחי' רעק"א שם אולם התוס' בנ"מ א' ה' ד"ה הוסי' כי בשם ר"י דבאומר לנכרי אכול נביא לא שייך דהם המירה לנכרי שהשחיד

עמנו

ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמו

והו (קנן) יכולה לזכות דלא מיתני ליה ק"ו בשבת דשבת איסור מדאורייתא ועיבוד אוכלין וכל מלאכות שאינם אוכל נפש ולא מבשירין שאסורין בשבת מדרבנן והרבה הבאתי למעלה בתולדות דרבנן כל אלו שייר. הא דתניא בפ' כ"ב הקדש [שם ק"כ ז'] גר שע"ג המבלא מנער המבלא והיא נופלת ואם כבתה כבתה אמרינן בירושלמי בפ' כירה אמר ר' יוחנן קרוב זה לידי היוב הטאת לפניו משום מבעיר (קנן) ומשום מכבה פי' אם ימשך השמן לפניו או לאהריו ר' שמואל בר אבא אמר קמיה ר' יוסי בכבה ולא גרים אם כבתה כבתה א"ל תנוח דעתך. תנן [שם קמ"ז ז'] האבן שעל החבית מטה על צדה ונופלת אמרינן עלה בגמרא לא שנו אלא בשוכה שלא נעשה בסיס לדבר האסור אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור פי' (קנן) מניח על דעת להיות בסיסו כל השבת לא הניח לדעת שידחה המוקצה וישתמש בהויתר בשבת לא אמרינן ביה נעשה בסיס לדבר האסור כדתנן [שם מ"ט ז'] טומנין בניזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכיסוי והיא נופלת מאליה. שמעתי תירוצין וחילוק אחר בדבר זה וזה שכתבתי שמעתי מרבינו יעקב זצ"ל. תנא [שם ק"ז ז'] גר שאהורי הדלת פותח (קנן) כדרבו ואם כבתה כבתה לייט עלה רב וטעמא דחשיב ליה פסיק רישיה ולא ימות אמר שמואל (קנן) פותח אדם דלת כנגד המדורה בשבת לייט עלה אביו ומסקינן אפי' ברוח מצויה לייט וטעמא משום שמכבה ומבעיר. תנן בכל כתבי הקדש [ק"ז ז'] נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון של ג' סעודות ולא יותר ואמרינן עלה בגמרא. מכדי בהתירא קא מציל לציל טפי אמר רבא מתוך שאדם כהול על ממונו ואי שריית ליה אתי לכבויו. המבעיר. תולדה דאורייתא דמבעיר התניא בביצה פ"ב [כ"ז ז'] הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה ותניא בבביתא [ז' ז'] רשב"א משום ר"א בר צדוק אומר החותה גהלים בשבת חייב שתיים מפני שמכבה העלינונות ומבעיר התחתונות וכאשר פירשתי למעלה שאין כבוי אלא בשל עין כך אין (קנן) הבערה אלא

תועפות ראם

עמנו יכול ליתן גבילה כמיו עיי"ש ועיין בס' פנים מאירות בתשובה ח"א סי' ס'. (קנן) וזו כו' פי' הך דליקון אולין דבשר שאפשר לעשותו משוי"ס לאו שירא הוא דלא מיתני ליה ק"ו בשבת כו' ובגדפס כתוב או יכולה לזכות כו' ואינו מוכן וכבר כ' השם חדש שם ע"ד רבינו לא זכירנו להבינו והדברים קשים מלד עמנו כו' ולפמ"כ כאן בהכח"ו וזו יכולה כו' הדברים ברורים, ובינקר המיסה רבינו לפמ"כ הש"ס בשם הרשב"א בב"נ ז' ה' דא"ג דהאם בפ' משילין שנות דנפשי' קא מפרשא כל שבות ככלל ואפי' אמירה דנכרי כו' לק"מ ואפשר דרבינו בתיורא רואה לומר דתני ושייר כל הני שבותים דקחשיב וכללים במ"ש ברישא דמתני' כל שחיבין עליו משום שבות וכדברי הרשב"א וא"ש צוה דלא תיקשה מדברי רבינו אלא להך כלל דנכיל הנו"ב מ"ת חו"ד סי' ר"ה דלא בייך תני ושייר כי אם דשייר מקלן אבל להיות פרוץ מרובה על העומד ששייר יותר ממה שהשבת לא שמענו. ושם בס' ר"ו כ' שמאל לו חצר בדבר שנס הנרי"פ הודש דבר זה עיי"ש ולכאורה רבינו לא ס"ל כדבריהם שהרי לפ"ד רבינו ז"ל ששייר יותר ממה שהשבת אבל לפי ביאורינו א"ל וכן' כרס יאושע למס' מכות דכ"ז א' כ' ע"ש הנו"ב דלא שייך לומר דתנא ושייר כ"כ דברים כמו שתנא להו במתני' ובמסכת"ה הנו"ב לא אמר כן כ"א ששייר יותר ממה שהשבת לא שמענו אבל כו"ב שמענו עיין בב"ק ס"ו א' ח"ס מה בין הם למועד כו' ועיין בס' אכן ליון לסדר תנאים ואמוראים סי' י"ט אות ז' בהגה"ה שניה. (קנן) ומשום מכבה ז"ל ולאחריו משום מכבה ועיין שבת ק"כ ז' הוד"ה מנער והרא"ש שם הביא לשון הירושלמי תני ר"ש ב"א קמיה דר' יוחנן כבהה אכל בסמ"ג הני' אמר ר"ש ב"א קומי ר' אשא כבהה ועיי"ש בביאורי מהרש"ג ובתשכ"ך קטן סי' ה' ולא ידעתי אמאי לא כ' רבינו בנר שע"ג שכלא הא דאמרי דבי ר' ינאי אלא בשוכה אכל במניח נעשה בסיס לדבר האסור וכתב הא דהן האבן שעל החבית כו' ומאי דאיתמר עלה ל"ש אלא בשוכה כו' ונראה שולקם כאן בחסר ואריך להגיה הא דאמרי דבי ר' ינאי כו' ורבינו מסמך להא גס האבן שעל החבית כו' דאמרו שם ג"כ ל"ש אלא בשוכה כו' וכתב פירוש מניח כו' ועיין להלן אות קס"ה. (קנן) פי' מניח על דעת להיות שם כל השבת שאינו אריך להיהר בסיסו כל השבת אבל הניח כו' כ"ה בגדפס וכנ"ל וכ"כ התוס' שבת כ"א א' ד"ה לו בשם ר"ת וכ"כ הרוקח סי' קכ"ג ועיין להלן סוף מלאכת הולאה ומש"ס אות רפ"ו. (קנן) פותח כדרבו ובגדפס פותח ונועל כדרבו וכ"ה לפנינו ועיי"ש בתור"ה פותח וכו' הרשב"א ועיין להלן אות קס"ד. (קנן) שמואל וכ"כ הסמ"ג אכל לפנינו אמר רב יהודה ולהלן במלאכת המבעיר כתב רבינו אר"י א"ש וכ"כ במחזור ויטרי סי' מ"ב אמר רב יהודה אמר שמואל עיי"ש בהגהות. ומשכ"ל ומסקינן אפי' ברוח מצויה לייט וטעמא משום שמכבה ומבעיר הנה בגמרא אמרו דנור אביי רוח מצויה אטו רוח שאינה מצויה וכ"כ הסמ"ג ולייט עלה אביי דנור רוח מצויה שאינו מבעיר אטו רוח שאינה מצויה שמבעיר עכ"ל ורבינו לא זכר הך גזירה. עוד הוסיף רבינו משום שמכבה ולכן כתבה רבינו בתיורא כאן במלאכת המכבה ולהלן במלאכת המבעיר ומנאחי לו חצר לרבינו דנס הרמב"ם סי' מה' שבת ה"ז לא זכר הך גזירה וז"ל דשחמא כפירוסו וטעמא משום גזירה וכמס"ל הנו"ב סי' הק"ל סק". וראיתי להפמ"ג לא"ח סי' רע"ו סק"ו בצאל אברהם ש' שם זכר"מ משמע דוקא כשפותח שחמא מבעיר הא שחמא נותר וז"ל עכ"ל. והנה ז"ל הרמב"ם שם ואסור לפתוח את הדלת כנגד המדורה בשביל כדי שתהא הרוח מנשבת בה ואש"פ שאין שם אלא רוח מצויה עכ"ל והא"ו ה' ע"ש סי' ז"ה העתיק לשון הרמב"ם כנגד המדורה בשבת כדי כו' וזוין שכן אומר אבי דמס"ל הרמב"ם כדי שתהא הרוח מנשבת בה ר"ל אם הדלת קרובה אל המדורה כדי שתהא הרוח מנשבת בה לאסוקי אתא כשהדלת חרוקה מהמדורה יותר מזה השיעור כדי שתהא הרוח מנשבת בה ליכא איסורא ודברי הרמב"ם הוא כד"ה שבת ק"ב ז' ד"ה מ"ס ש' שם ובה"מ כשהמדורה קתה קרובה אכל הדלת ח"ש הרמב"ם כדי שתהא הרוח מנשבת בה ותל"מ וברמב"ם ד' ווארשא הני' בשבת כמס"ל הא"ו וכן' כדברינו. (קנן) אין הבערה כו' דעת

ספר עמוד ז' איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

בשל עין. תולדה דרבנן. דתנן בשבת פ"א [י"ט ז'] אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום וכמה אמר ר' אלעאי (קנט) כמאכל בן דרוסאי ושעמא שלא יחתה בנחלים ולמחר לצלותו. תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי [מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה וקטומה ושעמא שמוא יבעיר נחלים למחר ולצלות ולבשל וכשהוא כמאכל בן דרוסאי] (קס) שנתבשל שליש שוב אינו מקפיד עליו כ"כ ואין לגזור בו. פ' להשהותו משהי קדירתו ע"ג כירה מע"ש עד הלילה והכירה חלולה וקדירה ע"ג נחלים למטה ויכול ליטול בקדירה שלא יגע בנחלים (קסא) אבל להטמין קדירה עד למחר אפי' ישנה כמאכל בן דרוסאי אסור וכל השהות קדירה עד למחר נקראת הטמנה ולא מיבעיא בכירה שאינה גרופה וקטומה אלא ככל דבר המוסף הבל אסור כדתנן [שבת מ"ז ז'] במה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין לא בגפת ולא בזבל ולא במלה ולא בסיד ולא בחול וכו' שכל אלה מוסיפין היטום וחבל

חופפות ראם

דעת רבינו דלא כהרמב"ם פ"ב מהל' שבת ה"א להחמם את הברזל חייב משום מבטיר ועי"ש בהשגת הראב"ד ונלח"מ. (קנט) ר' אלעאי לפיניו ר' אלעזר ובבב"ג א"ר זירא א"ר אלעאי וכ"כ הרא"ש אולם הרי"ף כ' א"ר זירקא א"ר אלעאי ונלח"מ ה"ל ע"ש סי' ח' ר' אלעאי ועיין שבת י"ח ז' חוד"ג גיורא. (קס) המוסגר הסופי מיראים הנדפס ובהב"ת חסר וגרסה שהעתיק דלג מדרוסאי הא' להב' נפשות ומשכ"ר שנתבשל שלש הוא כפרש"י דליו להרמב"ם פ"ט מהל' שבת ה"ה הוא חלי ציטול עי"ש. והנה מדברי רבינו שם בפי' להשהותו והכירה חלולה וקדירה ע"ג נחלים למטה כו' משמע מדבריו שלהשהות ע"ג נחלים ממש אסור וכמש"כ הב"י סי' רנ"ג דכיון ששולי הקדירה נוגעים בנחלים הוי הטמנה עי"ש ודלא כמשמעות לשון רש"י שם האו"ו ה"ל ע"ש סי' ח' שאף על הנחלים מותר לשהות הביא המדרכי ר"פ כירה ולכאורה נראה עוד מדברי רבינו דדוקא להשהות הקדירה כשה"ל מע"ש עד הלילה שרי משא"כ להשהות הקדירה כשה"ל עד למחר והו הטמנה ואסור כמש"כ רבינו בסמוך וכל השהות קדירה עד למחר נקראת הטמנה ולא מיבעיא כו' ובנדפס חסר הב' היבות נקראת הטמנה וכ"כ שם וכל שהיית הקדירה עד למחר לא מיבעיא כו' וא"כ לפי"ו חולק רבינו עממ"כ בבב"ת סי' רנ"א ח"ו אכל להשהות ע"ג כירה או על פספוס שיש אש תחתיו כיון שאין מכסה הקדירה מכל ד' מסביב וקא שניט זה אורח א"כ סתמא לאורך הלילה הוא ואפי' לאכול למחר יכיר הדבר שאין חושש כ"כ שיתחמם ויכיר למיחש שמה יחתה וכ"כ במדרכי לשון זה בפ' במה מדליקין ורבינו לא ס"ל הך ואפי' כו' אלא היכא ששהה אותו למחר אכילו יצא כמאכל בן דרוסאי אסור ואם נאמר דרבינו דוקא נקט כמאכל ב"ד אסור אכל מבושל כל זכרו ס"ל ג"כ דאפילו לאכול למחר שרי להשהותו א"ש לפי"ו דברי הגמרא שבת י"ח ז' שאמרו שם והשתא דלמחר מר גיורא שמה יחתה בנחלים האי קדירה חייבת שרי לאנחו ע"ש עם חשיכה בתנורא כו' ובשיל ע"ד בשיל ולא בשיל אסור ועי"ש בחוד"ה בשיל ולא בשיל אסור שם ז"ל דלא הוי כמאכל"ד דאי הוה כמאכל"ד שרי להשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה וקטומה עכ"ל ועל דעת רבינו א"ש כמין חומר דלעולם בשיל ולא בשיל היינו כמאכל"ד אלא שזדעמנו להשהותו לאורך מחר ומש"ה אסור משא"כ בבשיל ע"ד אף לאורך מחר אולם דוחק צעירי לומר כן דעת רבינו דלא ס"ל כסברת סה"ה דמ"ש להשהותו עד הלילה דשרי ומ"ש דבבב"ג להשהותו לאכול למחר יגזור שמה יחתה ויבעיר הנחלים ועוד דעיקר הטמנה כשהקדירה מכוסה חסר בדברי רבינו ולכן הנראה יותר דעת רבינו הוא ואפי' נ"ב כשה"ל להשהות ע"ג כירה כיון שאין מכסה הקדירה אפילו משהה הקדירה עד למחר לאכול ש"ד אפי' אינה גרופה וקטומה אם אף נתבשל כמאכל"ד ומ"ש רבינו בפ' להשהותו משהי קדירתו ע"ג כירה מע"ש עד הלילה לאו דוקא וה"ה במשהה לאורך מחר אלא אורחא דמילתא נקט דלאורך הלילה דרבו להשהות ולאורך מחר דרבו להטמין וכמש"כ הב"י והב"ח ע"ד האו"ו סי' רנ"ג חס"ר אכל להטמין קדירה עד למחר כו' פ' כדרך הטמנה שמכסה הקדירה מסביב ומשכ"ר וכל השהות קדירה עד למחר נקראת הטמנה רוח אחרת עמו דהנה צ"ל להרב הגאון אדמו"ר על ש"ס רפ"ד שבת כ' ח"ו ואיכא להפוק דכיון דהפוסקים נקטו טעם החומרא בהטמנה משום דהיינו לאורך מחר א"כ כשמטמין לאורך הלילה אסור ג"כ או הדין כמו בשהיה וגרסה דליו לחלק דכמו גבי שהייה כ' העטם דהוא לאורך הלילה ואעפ"כ כ' בהדיא בבב"ת סי' רנ"א ואפי' לאכול למחר כו' כמ"כ י"ל להיפך בהטמנה דהא יכיר הדבר שמקפיד סן יתקרב בו עכ"ל ודעת רבינו הרא"ש י"ל דלא כסברתו אלא כשמטמין לאורך הלילה הדין כמו בשהייה ועו"א רבינו וכל השהות קדירה עד למחר נקראת הטמנה ודוקא עד למחר נקראת הטמנה ולא כשמטמין לאורך הלילה דז"א כ"א כמו דין שהייה כ"ה לפמש"כ לפיניו בהב"ת אכל בספר יראים הנדפס לא כ"כ וא"כ לפמש"כ בנדפס שפיר י"ל כסברת ה"ל בהטמנה ומש"כ בנדפס וכל שהיית הקדירה עד למחר לא מיבעיא בכירה שאינה גרופה כו' פ' שהיית הקדירה בהטמנה כמו שם מקודם אכל להטמין הקדירה למחרתו כו'. וראיתי להב"ח באו"ו סי' רנ"ז שם דמש"כ בעל המאור ע"ש ר"ח והרא"ש והר"ן בפ' כירה והטור בס' רנ"ג אכל הטמנה ע"ג נחלים ד"ה אסור ר"ל כשמטמין הקדירה ומכסה אותה מסביב ועל פיה דבדר שאינו מוסף הבל ואח"כ מעמידה ע"ג כירה ולמטה בתוכה מלאה נחלים כו' אסור דהו"ל הטמנה דבדר המוסף הבל אכל קדירה מגולה אפי' ע"ג נחלים ממש אין צו הטמנה ומותר לחנניה כמש"כ המדרכי ע"ש האו"ו להיתר כמו שאנו עושין צע"ה שאנו משהין הקדירה ע"ג נחלים עד שבאין מבה"ל וכו' ודלא כמש"כ ב"י סי' רנ"ג דכל ששולי הקדירה נוגעים בנחלים הואי הטמנה אפילו הקדירה מגולה דליחא לפע"ד עכ"ל הב"ח ובאמת לא ראה בפנים האו"ו שם למעלה שאחר שם פ"ה כמש"כ הראשונים על שמו כ' האו"ו שם משמע מלשנו שלהשהות ע"ג נחלים ממש אסור ומלשון רש"י שפי' ואין דמשהיין ע"ג כירה שאינה גרופה משמע שאף על הנחלים מותר לשהות וכוותי' מסתברא כו' הרי בדברי הב"י לדעת הר"ח כל ששולי הקדירה נוגעין בנחלים הואי הטמנה דלא כפרש"י ועיין בסמוך. (קסא) אכל להטמין כו' כוונת רבינו דלא כהר"י בשם ר"ש שפי' אין טומנין לא בגפת כו' דמיירי בבשיל ולא בשיל אכל קדירה חייבת ואפילו שריין בפ"ק ד"ה ב' ודעת רבינו כר"ת שבת"ס שבת מ"ז ז' ד"ה כמה טומנין וכו'

ספר עמוד ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמך

ואמרינן בסוף במה מדליקין [ג' א'] אמר רבא מפני מה אמרו חכמים אין טומנין בדבר המוסיף הבל אפי' מבעוד יום גזירה שמה יטמין ברמין א"ל אביי ויטמין גזירה שלא יחתה בגזילה ועבר משום מבעיר . ואפי' בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה אסור דתני בבמה טומנין [י"א א'] (קסב) לא כסחו מבעוד יום לא יכנסו משתחשך ואמר רבא בבמה מדליקין מפני מה אמרו חכמים אין טומנין אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל משחשיכה גזירה שמה ירתיה . אמרינן בפ' ב"כ הקדש [ג' ק"ג ב'] אמר רב יהודה אמר שמואל פותח אדם דלת כנגד המדורה לייט עלה אביי ומסקנין אפי' ברוח מצויה ומעמא משום שמכבה ומבעיר ויש (קסג) לחוש על קללת חכם . תניא בשבת בירושלמי בפרק כירה נר המונח על הדלת פותח ונועל בשבת ובלבד שלא יתכוין לכבות ולהבעיר רב ושמואל פתרון לה בשוכה ומקללין למאן דעביד כן יכרת ה' לאיש אשר יעשנה וגו' ואע"ג דאמרינן בפ' כירה [פ"ו ב'] דנר אע"פ שלא כבתה שרי לטלטלה לר"ש דלא חיישינן דבהדי דנקיט לה כבתה דדבר שאינו מתכוין הוא ומותר דלא אישכחן לה איסור אלא משום דנעשה בסיס לדבר האיסור ומהאי טעמא הוה לן למשרי גבי דלת דהא לא מטלטל לה מ"מ אסור (קסד) דהא אישכחנא שקללו

חזקת ראה

וכו' שיש לחלק בין שהאזהרה להטמנה עי"ש וכ"כ הרוקח סי' ז' כל הלכה דקידרא חיתא . או בשיל כו' וכל פ' כירה מיירי צהייה לערב דשרי אבל פ' צמה טומנין דאסור היינו הטמנה ללורך מחר כו' ומשכ"ל אפילו ישנה כמאכ"ל אסור לאו דוקא דה"ל דאפי' בשיל כל לורכו אסור כמבואר במדרכי והר"ש ובספ"ה וכו' ר"ה חתום ר"ש צמה טומנין לר"ה מתניתין צמח קדירות שהם מצושים בה"ש והיינו מסתמא בשיל כל לורכו ובצמח"ל השלם סי' ז' כ' ע"ש הר"ר ישעי' כדברי הר"ר בשם הר"ש עי"ש שכל שזריך להניח הקדירה ע"ג פספס שלא תהא הקדירה ע"ג נחלים שאם ייחמה או [כ"ה צ"ל] ס"פ רנ"ג צלשן [הצ"ל] אם יסמכה ע"ג הנחלים פעמים שמואל שם נחלים שמואל ירחיק ויהיה אסור להוציא את הקדירה שא"ל להוציאה שלא יטע הנחלים ויילחשן וקרבן הדבר לנולד ליד חיוב תפלת ובמסר יראים חוסר אפי' לומר לנכרי להוציאה בשבת מן האש עכ"ל ולפי"ל היה נראה שמה שמשמע מדברי רבינו שלהשקות ע"ג נחלים ממש אסור כמ"כ בזה הקדוש היינו מה"ס דיה' אסור אח"כ צלילה להוציא את הקדירה ואפילו לומר לנכרי כשית רבינו אולם נראה דז"ל כ"ל כשמתמינה בתוך הנחלים משא"כ כשעמידה ע"ג נחלים וכמבואר בא"ל ועכ"ל כשית הב"י דמטעם הטמנה נגזר זה כ"ל . (קסב) דתני צמח טומנין לא כסחו כו' , עיין רש"י שבת [ז"ד א'] ד"ה משחשיכה שכל דתתן צמח"ל וטומנין את החמין כו' ועי"ש בחי' הגרעק"ל והגרס"ש כ' ולכאורה מהא דתני בס"פ צמה טומנין לא כסחו מצע"י לא יכנסו משתחשך מוכח נמי כן ויוון לדברי רבינו היראים שכל צמח"ל מותר משנה שכל' הגרס"ש , וגו' רבינו צמח"ל כו' רש"י ודלא כהר"ף והרמב"ם דגרסי להיסק דבר המוסיף הבל אפי' מצע"י גזירה שמה ירחיק ובדברי מוסף שאינו משחשיכה גזירה שמה יטמין ברמין והלח"מ בפ"ד מצ"ל שבת ה"ל הקשה להר"ף והר"ם שבת ג"ל א' אבל פינה ממיחם למיחם מותר השתא אקורי קא מקיר לה ארתוחי קא מירחה לה והלא לדבריהם אין הסעם כלל שמה ירתיה ואני אומר דמש"ל צמח"ל השתא כו' לא היה בגי' הראשונים והר"ף ס"פ צ"ל הביא דברי הצרייהא אבל פינו ממיחם למיחם מותר ולא כ' שם השתא כו' והר"ף שם כ' הסעם כמ"כ הרמב"ם בפ"ד מה"ל שבת ה"ה שלא אסרו להטמין בשבת אלא דבר חס שהוא בכל' שנתבאר צו אבל אם פינה מותר כמו שהתירו להטמין את האון וז"ל הר"ף שם אבל רש"י ז"ל שהוא סבור דלחטמין את האון כדי שספוק את יציאת אסור האורך לפרש דמאי דשרינן פין ממיחם למיחם היינו גזון שפינן כדי לקרין וכה"ג דוקא הוא דשרינן משום דליכא למיגזר זה דהשתא אקורי קא מוקיר לה צמח"ל ארתוחי קא מוחס לה וכ"כ הירושלמי שם בחידושי הגר"ה דבר מדבריהם דהשתא כו' אינו מד' הגמרא כלל כ"ל רש"י פ"ו כן לפי שישנו דבר דמותר להטמין את האון אבל הרמב"ם פ"ו טעם אחר וכו' דעת הר"ף ואדלא לה קושיית הלח"מ ורש"י הוא שכל ארתוחי קא מירחה לה כפי גירסתו צמח מדליקין [ז"ד א'] . (קסג) ויש לחוש כו' . ז"ל אחיאי לא כ' רבינו כן לעיל צמח"ל מוכה . (קסד) מ"מ אסור כו' צמח"ל חתום מחד הק דרצא שם מ"ו ב' מדברי רב ושמואל שבירושלמי ואולי נחלקו אם הוה פס"ר ועש"ה ק"כ ב' וצחוס' [ז"ה א'] ד"ה המכבד שכל' דר"ה וחכמים פליגי אם הוה פס"ר והוה חידוש גדול וזה היה מקום ליישב קושיית המפרשים ע"ד הר"מ בפס"ה ס"פ כירה שפירש איסור מילולו הנר צמח שדולק שמה הנכבה והרע"ב נמשך אחריו ועי"ש בתורת"ל אות ס"ה ולא כ' כדברי המסקנא דשפיר פי' כן עפ"ד בירושלמי דרו"ש קללו צמח"ל וז"ל ס"ל דהוה פס"ר ולכן אסור גם לר"ש ואינו דומה למוכרי כסות דהא בשבת אסרינן פס"ר . [לשון הגר"ד שלי"א] ואני אבא אחריו מ"ש רב ושמואל פתרון לה בשוכה הוא כמ"כ ר"ה חתום צמח"ל ב' סד"ה פותח וז"ל א"ל בשבת דלא הוי צמח עכ"ל וכו' כהר"ף להק"ע בירושלמי שם דבר ושמואל פתחוהו מוקי לה בשוכה אבל צמח"ל אפילו דלת נעשית בסיס לדבר האסור ומ"ש עוד בירושלמי ומקללין לנאן דעביד כן פי' על הפותח ונועל כדרכו שהרי צמח"ל אמרו ובלבד שלא יתכוין לכבות ולהבעיר משמע דפותח ונועל כדרכו אך שלא יתכוין לכבות ולהבעיר ומ"ה לייסיי ענה רש"י והוא כמ"ס צמח"ל שבת ק"כ ב' גר שחורי הדלת שפי' ר"י שהנר קבוע בדלת עומה ולייסיי ענה רב משום שצמח"ל ונעילתו מוכה ומבעיר וכי' הנז"ל סי' רע"א סק"ל דדוקא כדרכו אסור אבל צמח"ל שרי וכ"מ בגמרא דמ"ו ב' עי"ש שכל' כדברי רבינו וא"ל א"ש ג"כ משכ"ל מ"מ אסור כו' ואין חומה מהך דד' מ"ו ב' דהתם צמח"ל כדברי המנ"ל וזש"ל הדוחק נר דלוק צמח"ל שזרדי אינו צמח"ל ובג"ל שמיחין ל"ה על דלתותיהם ופתחין ונועלין בשבת פי' כדרכן לאו שפיר עבדן כו' ולעיל צמח"ל כ' רבינו לשון הבבלי שזכרו לשון ואם כבתה כבתה וכן צמח"ל המבעיר ראה רבינו להשתחך דברי בירושלמי דפרק כירה שאלו ובלבד שלא יתכוין לכבות ולהבעיר ודא ודא אחת היא דבר שחורי הדלת שצמח"ל היינו הק המונח על הדלת שבירושלמי ובגמרי"ל פ"ה דשבת ה"ו כ' דברי בירושלמי כמ"כ רבינו ומש"ל בירושלמי דבי רב תנא כו' נראה לי דס"ס הוא וז"ל בירושלמי דכירה תנא כו' ואחר שהביאו שם צמח"ל

ספר עמוד ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים 288

עליה רב ושמואל ומה"ט הדוחף נר דלוק במזיד ובני אדם שמניחין נר חנוכה על דלתותיהם ופותחין ונועלין בשבת לאו שפיר עבדין ועומדין בקללת רב ושמואל. תניא [שם ק"כ רב] נר שע"ג הטבילא מטה על צדה מנער והיא נופלת ואם כבתה כבתה אמרין עלה בירושלמי אמר ר' יוחנן קרוב זה לידו חיוב חטאת לפניו משום מבעיר לאחריו משום מכבה ומסקינן א"ר שמואל בר אבא קמיה ר' אסי בבבא א"ל תנוח דעתך. למעלה (קסח) כבר פירשנוהו. תנן בפ"א [י"א א'] לא יפלא (קסו) ולא יקרא לאור הנר פי' שמא יטה ויבעיר דאמר (קסו) רבא אפי' ב' מרדעות חד הוא דלא ליכרי הא הרי שפיר דמי והא תניא לא אחד ולא שנים לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשני ענינים (קסח) אמר רבא (קסט) ובמדורה אפי' עשרה בני אדם אמר פירוש לפי שיש לפידים הרבה והאש מסכסכת היד מצויה להבעיר ואם אדם חשוב הוא שאין רגיל

תועפות ראם

דברי הידועים כי ונריך לומר שלא להניח נר חנוכה על הדלת מה"ט והיינו כדברי רבינו הר"ם וכ"כ הב"ח בא"ח ס"ח ת"פ דרך קללה דהיינו לאו אלא למה שפוח כדרכו עיי"ש אלא שסיים הב"ח דלע"ז דדינא הכי מ"מ יש להחמיר וכ"כ בהגמ"י דמכא הו"א דרושמי נריך לומר שלא להניח נר חנוכה על הדלת וה"ט ע"ש עכ"ל ומשון רבינו היראים אין נראה כדברי הב"ח דאף לפתוח בנחת יש להחמיר שהרי כתב על אותן ב"ח שמניחין ל"ח על דלתותיהן כו' ועומדין בקללת רב ושמואל הרי דדינא קתני ובס' עמק הלכה חלו"ח ס' פ"ט כ' להשיג על המג"א ודעתו דאסור לנטול נר דולק קבוע בדלת ואפי' לפתוח בנחת ויש בו משום שמא יטה ופס"ל הוא וישב ס' סך דר' מ"ו ב' עיי"ש וכ"כ בנתיב חיים להק"י ע"ד המג"א ר"ס רע"ז דלין ראו' מד' מ"ו ב' עיי"ש בא"ח הל' ע"ש ס' ל"ג כמה שמאל כתוב ע"ש ר"ה והא"ז השיג עליו אולם הסמ"ג במלחכת המכבה והמבעיר כ' לשון הירושלמי דפי' כירה נר המונה כנגד הדלת פותח ומועל בשבת ובלגד שלא יתכוין כו' ופ"י אין לפרש דברי ר"ס דפתחין לה בשבת דלא הוי ציסים דמה ענין ציסים להחם כיון דאיהו קבועה בדלת עומה אלא ה"ט דדוקא כשאירע כן מקלינן אבל לכתחילה אין לעשות להניח נר כנגד הדלת. (קסח) למעלה כבר פירשנוהו. כ' הנר ד' שלים"א וז"ל שם כתב דל"ג ואם כבתה כבתה וזוהי זה ל"ג שם עכ"ל ולפמ"כ לעיל אות קכ"ד להניח שם בדברי רבינו הא דאמרי דכ' ר' יואל ל"ג אלא בשוכה אבל במניה נעשה ציסים לדבר האסור נראה ברור שפי' רומז רבינו כאן וזיין למעלה דמייירי בשוכה. (קסו) יפלא כו' בנדפס הגי' לא יפלא את כליו ולא יקרא כו' וכ"כ במשנה שם ורבינו כאן בהכח"ל לא העתיק את כליו ובמ"כ הנרעק"ל בתוספתו למשניות אות י' בדוראין גם ראשו אסור דשמא יטה עיי"ש ובנתיב גר' על ה"א דברים כ"ד כ' כתב המעיין שם בש"ס יראה כי נריך לנקד ולא יפלא את כליו בהפעל והיא מלה עברית מן והפעלת ציוס ההוא שהוא כמו והבדלתי ופי' לא יבדיל הכלים הראויין לנשם מן שאינו ראויין והראי' מדאמר רבא שם אפילו להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו שאם נקרא ולא יפלא בפעל אין מקום למלת אפילו עכ"ל וכ"כ בספר עמק הלכה חלו"ח ס' פ"י ששמע כן בשם גדול אחד עיי"ש וצוה קושיית הנרעק"ל אחי דייק למינקט את כליו דהיינו בגדיו כו' דאח"כ לאשמועינן הך דרבא ג"כ דוד"ק. (קסד) דאמר כו' בנדפס ואמר רבא אפי' גבוה שתי קומות ואפילו גבוה שתי מרדעות וז"ל ולפינו בגמרא י"ב ב' רבה אולם בא"ח הל' ע"ש ס' ל"ג נדים רבא עיי"ש וכ"כ בספר הזהיר בשלח ובתוספתא פ"א דשבת איתא כדברי רבא. (קסח) כאן בשני ענינים. לפמ"כ הרמ"א בא"ח ס' רע"ה ס"ב ע"ש הב"י דבשני ספרים אפילו בענין אחד אסור לנאורס הוה מצי לתרומי בגמרא כאן בספר אחד כאן בשני ספרים וז"ל דרבותא קמ"ל דאפי' בספר אחד שאין רחוקים כ"כ זה מזה אש"ה בשני ענינים לא יקראו שנים ובש"כ בשני ספרים בענין אחד שהם רחוקים יותר וכמ"כ בצינור הגר"א שם סק"ג וי"א דבשני ספרים כ"ס מב' ענינים עכ"ל ור"ע כמו שכתבנו. עוד נראה לי לפמ"כ הא"ז הל' ע"ש ס' ל"ג אם היו שנים קורין צ"ל ספרים ובפרשה אחת וכו"ל נ"ז לז לקריאת חזירו מותר מה לי בספר אחד מה לי בשני ספרים מאחר שנותנים דעתם זה לזה עכ"ל וכו' שכל דלל שקורא כ"א בספרו אש"פ ששניהם קורין בענין אחד דינם כקורין צ"ל ענינים דאסור במשם דכל אחד מוסיף בספרו ואין מצינח כמה שחזירו עושה גם הוא יודה לדברי הא"ז דשאני ההם שכל"ל נותן לז לקריאת חזירו ומש"ה שרי מאחר שנותנים דעתם זה לזה משא"כ הב"י מייירי בענין אחד בשני ספרים שכל אחד מוסיף ואין נותן לז לקריאת חזירו דומיא דב' ענינים ודלא כמ"כ הר"ם שם סק"א דברי הא"ז ע"ד הב"י דלענ"ד לאו צדד גוואל מייירי וא"כ אל"ס קושייתו דמש"ה לא מתרץ בגמרא כאן בספר אחד כאן בשני ספרים משום דלא פסיקא ליה דבכ"ה ש"כ הא"ז אפי' צ"ל ששנים שרי. וממ"כ הגר"א דבשני ספרים כש"כ מב' ענינים נראה דגם הוא מפרש ד' הב"י כמו שפרשתי דוק וש"י הכש"כ ש"כ הגר"א ועיין בב"מ כ"ט ב' שאמר ג"כ כאן בענין א' כאן צ"ל ענינים וכ' צ"ל נתיב על ל"ב מדות מדה י"ז בחידושים מאוסין הדי' דלדעת הרמב"ם פ"ג מה"ל גיולה ואבירה ה"ג פ' ג"כ כהך דשבת דבענין אחד שרי דלא אהו לשמוטי מהדי' שכל אחד יוצר את חזירו אלל צ"ל ענינים אסור עיי"ש ואין דבריו עמם מ"ט שלשה בענין אחד אסורים והלא מב"כ סיפור דוגיא דאור הנר דביותר משנים בענין אחד כש"כ דשרי אש"פ דלע"ז ריזוכו מ"מ בשלשה בודאי יקראו וא"כ מ"ט לא נאמר כמ"כ בשנים וסוף סוף דברי הרמב"ם בשי' עממא אולם כבר ביאר בס' תורת חיים לז"מ שם דברי הרמב"ם דדבריו מוכרחים מזה אחר ומה שאמר המניה בהנהיג הו"י לאלפסי פ' אלו מניאות שם ברש"י אות ד' דפוס זיטאמר וז"ל ל"ע דילמא צ"ל דקין עכ"ל לא ראה בספר תורת חיים שם. (קסט) אמר רבא ובמדורה כו' ואם אדם חשוב כו' לפינוי אמר רב הונא ובמדורה כו' אמר רבא אף אדם חשוב הוא כו' ובבב"ז הגי' אמר ר"ה ובמדורה אפי' עשרה בנ"ל בענין אחד אסור משום דמקרב איסורא אמר רבא ואי אדם חשוב הוא מותר דלאו דרכיה לאפויי והקטע ש"כ רבינו במדורה ליינו נמי מש"כ צ"ל דמקרב איסורא וכ"כ הסמ"ג א"ר א"ה ובאור המדורה אפי' י' בנ"ל ואפילו בענין אחד אסור לקרות שכל יוצר לנענע לפידים עכ"ל ורבינו דמסקינן ואם אדם חשוב כו' להרא' דמדורה ר"ל דאפי' במדורה דהיך מוסיף להבעיר יותר מלהעות אור' הגר דמש"ה במדורה אפי' י' בנ"ל בענין אחד אסור לקרות משא"כ באור הגר מ"מ אם אדם חשוב הוא שאין רגיל לנחות האש מותר וכש"כ לאור הגר כדמוכח מקושיית הגמרא מיתבי לא יקרא לאור הנר

ספר עמוד זאמורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמה

לחתות (קע) האש מותר הלכך שליח צבור ערב יוחכ"פ מותר לקרא לאור הנר שבאותה שעה נוהג בעצמו כאדם חשוב ואינו רגיל לחתות. ועוד שאימת שכונה וצבור עליו ותניא [י"ז ב'] רשב"ג אומר תינוקות של בית רבן מסדרין פרשיותיהן לאור הנר וקורין לאור הנר ומפרש טעמא שאימת רבן עליהן כל (קעא) שכן אימת שכונה. אמר רב יהודה אמר שמואל [י"ז ב'] אפי' להבחין בין בגדו לבגד אשתו לאור הנר אסור ומסקינן דבני מחוזא ודוקנות דדאמו אהדי וצריך עיון והקפדה ואיכא למיחש שמא יטא. ולכדוק כוסות וקערות לאור הנר תנא חדא [י"ז ב'] אסור ותניא אידך מותר ומתריצין כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע פי' בשמש קבוע אסור שאימת רבו עליו ומקפיד בבדיקתו ומסקינן בדמשחא דלא (קעב) סריך הלכך אנו דלא ידעינן מה נקרא קבוע ושאינו קבוע כולם השמשים אסורים והבודק לא הפסיד על כך. ועוד גזרו חכמים שלא להדליק בפתילות שהאור מסכסכת בהן ובשמן ובשאר דברים שאינם נמשכים יפה אחר הפתילה דתנן [כ' ב'] במה מדליקין ובמה אין מדליקין לא בלש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שע' פני המים ותניא עד כאן פסול פתילות מכאן ואילך פסול שמנים דתנן לא בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב. פסול שמנים פי' פסול כעין שמנים (קעג) אסור להדליק באלו השנוים כעין השמנים שלא יתן התיכה זפת ושעוה בנר אבל כעין הפתילה שהפתילה זקופה ועומדת בזפת או בשעוה שאין (קעד) השמן נמשך אחריה מותר שלא אסרו אלא כעין שמנים שהפתילה מושכת כמו שמדליקין בשמן שאף אין השמן שעוה

תועפות ראם

הנר שמא יטא אר"י בן אליעזר כו' והגה הרמב"ם בפ"ה מהל' שבת הי"ד ט"ו לא זכר רק דמדורה אפי' י' בנ"א אסור ועיי"ש בנח"מ שעמד ט"ו והנראה בשני שהרמב"ם מפרש הא דאר"ה ונמדורה כו' פי' במדורה דלמרינן במשנה שבת כ' א' כדי שתאחז האור ברובו ובנכ"ג שרי לעשות מדורה בין להתחמם כעדה בין להשתמש לאורה אפי' מכל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת כשבת כ"א א' דברייתא אכל אס לא הדליק רובה קודם חשיכה אסור להטות בה בשבת גזירה שמה יחתה בה ויניד העגים כדי שתעלה השלכתה ועו"א ר"ה ונמדורה כשלא הדליק רובה קודם חשיכה אפי' י' בנ"א אסור ולא אמרינן בזה תרי ט"ד שהאחד יזכיר את חבירו אלא אפי' י' בנ"א בשני אחד אסור לקרוא וה"ה בלא קריאה להטות ממנה דגזרינן שמה יחתה שכל יותר לנענע הלפידים ודין זה כתב הרמב"ם בפ"ה מהל' שבת הי"ט ואס לא הדליק רובה אסור להטות בה בשבת גזירה שמה יחתה בה ויניד העגים כדי שתעלה השלכתה ע"כ וכן שם הכ"מ וז"ל ואס לא הדליק כו' הוא מכת דברייתא דעסקות וכו' זה שצבאן בעוד שיהיה יש לחוש שמה יחתה עכ"ל ולפענ"ד הוא דברי ר"ה המבואר דדין מדורה גופה ומדלא חלק הרמב"ם בדין אסור להטות בה בשבת וכו' סתמא משמע להדיא דלעולם אסור ואפי' י' בנ"א כחדא וכדברי ר"ה ומה שהשמיט הרמב"ם דין דלדס חשוב מותר עיין בדברי' שתי' בשם ס' הבתים דכיון דזימנין דמשכחת אדם חשוב דמשים עמו על ד"ת כדליוס כדאשכחן בר' ישמעאל א"כ לאו מילתא פסיקתא היא דלדס חשוב מותר ומש"ה השמיטו וזהו מש"כ הר"ה בפי' הנד"מ בש"ס ד' ראם בווילנא דנס אדם חשוב אסור ממשעך דר' ישמעאל ור"ל כדברי הברכ"י הנ"ל ולחנם חתמה המגיה בפי' הר"ה שם. (קע) לחתות האש וכו' כ"כ הריקאנטי סי' קס"ג ב"ש רבינו בלשון הזה ומיהו לאו דוקא במדורה אמרו כ' כמש"כ בלחות הקדוש ובסמוך כ' רבינו בש"ס שבלחות שעה טורח בעמלו כאלס חשוב בלחות הרי דנס בצור הנר כ' רבינו בלשון הזה מיהו בדרבס כ' בש"ס ואינו רגיל להטות. ומה שהתיר רבינו בש"ס הנה בהגמ"י פ"ה מהל' שבת אות ס' כתב אכל ציוהכ"פ מותר לקרות ליחיד לאור הנר דכל אדם הוי לו כאלס חשוב שאין דרכו להטות מפני שהוא יוס סליחה וכפרה ואימת היום עליו ולא יצוא להטות כו' וכו' בשב"ל השלם ענין שבת סי' ס"ד והנח"ו בשם בעל התרומה ועיין בסמוך. (קעא) כש"כ אימת שכינה בדרבס חסר זה ולפי הנראה שם כ' רבינו ותניא רשב"ג א' לדין בפ"ה ובאמת הנכון כני' הכת' שכן רבינו ותניא כו' לרא' לדבריו בש"ס שאימת שכינה וצבור עליו וכו' מרהיקאנטי שם, ורבינו פתח בתריה שאימת שכינה וצבור עליו וסיים בחדא אימת שכינה ואין לומר דמש"כ מקודם שכינה וצבור או או קאמר ובחדא אימתא קני דא"כ מ"ש ש"ס אפי' כל אדם נמי ציוהכ"כ אימת שכינה עליו ויש לחלק ודוק. (קעב) דלא סריח כנ"ל ומשכ"ל ומסקינן ר"ל להאב"א הא והא בשמש קבוע וי"ל הא דנמשחא הא בדנפשא ופרש"י בדנפשא שהוא מסריח מותר כו' ובהגמ"י פ"ה מהל' שבת אות ט' הביא דברי רבינו הרא"ם. (קעג) כעין שמנים כו' רבינו מפרש כפרש"י ובשיטת בעה"ת דמ"ש בשבת כ' ב' מ"ד לפתילות נמי לא חזיא כ' דה"פ מהו דתימא שאפילו עשה מן הזפת והשעוה כמין פתילה כלומר טעשה כעין נרות של שעוה יהא אסור להדליק קמ"ל מכלאן ואילך פסול שמנים שאינו אסור אלא כשתנן השעוה והזפת בנר כעין שמן אכל כשהיברין יחד ועשה מהן פתילה מותר שגממך הוא יפה אחר הנר ודלא כהפי' שכן הש"ג והמ"מ בפ"ה מהל' שבת ה"ח דה"ק מ"ד ליגזור כשעשה מן השעוה פתילה כעין חוט והדליק בה ליהוי אסור אע"פ שאינו אלא במקום פתילה אסור כשעומד השעוה במקום שמן קמ"ל דלא גזרינן וסרי ועיין בתוס' שם ד"ה עד שיטת בני נרבוטא דלפי' המ"מ והש"ג ל"ק קושיית התוס' לבני נרבוטא ד"ל שגם הם מפרשים כפי' המ"מ והש"ג ואחרי שפיר ועכ"ל שהתוס' מפרשים דכוונת בני נרבוטא לפרש פי' שלש מ"ד שאפי' עשה מן הזפת והשעוה כעין נר של שעוה דלמיה פתילה בחוכה שיא ראו להדליקה כ' וזה"ל כתבם בשמן כשר יהא אסור להדליק קמ"ל מכלאן ואילך פסול שמנים משא"כ בשמן כשר שרי וכן נראה שפי' בן הרמב"ן במלחמות לשיטת הרי"ף, ובש"ס משכנתו יעקב סוף חא"ח הקשה לשיטת רבינו הרא"ם ודשימ' משבת כ"ו א' עמד ריב"ל על רגליו ואמר מה יעשו כו' שאין להם כו' והלא שעוה וחלב מניו להם שהוא מניו לכל וחזין לפתילה ותי' שם דריב"ל לדברי ר"ם קאי דאמר אין מדליקין אלא בשמן וית בלבד ש"מ דס"ל דגם לפתילה לא חזיא אלא אמר ר"ם בלבד. (קעד) שאין כו' בדרבס בשעוה שגממך השמן אחרים כו' בשמן שאו אין השעוה והזפת

ספר עמוד ז איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

והזפת נמשכים אחריה. ואין עושין פתיל מן הקנבם דתנן [כ"ז ב'] כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן ושל צמר גפן שקורין קוטמן בלע"ז אע"פ שיצא מן העץ לא מופסל ממעם היוצא מן העץ ולא מיקרי היוצא מן העץ אלא הנקלף מן העץ כעין פשתן וקנבם דאי אנו מפרשינן היוצא מן העץ הגדל בעץ לא הוצרכנו לשנות (קעה) לא בלכש ולא בפחיתא האידן דתרווייהו גדלי בעץ נינהו דמפרש לכש עמרניתא דארוזא פחילת האידן עמרניתא דארבא אלמא יוצא מן העץ פי' נקלף מן העץ ואין לנו כי אם פשתן וקנבם ורבתי פירשו יוצא מן העץ קנבם וצמר גפן (קעו) ואינו נראה לי הלכך ראינו מדליקין בצמר גפן ולא מיהו בהן. אמר עולא [כ' ב'] המדליק צריך שידליק ברוב היוצא פי' ברוב הפחיתא היוצא מן השמן או מן השעוה. השכרה בפמיש. כל גמר מלאכה לאחר בנין בין בכלים בין בתלוש בין במחובר (קעז) נקרא מכה בפמיש על שהאומן. מלאכתו בפמיש ומכה בפמיש על הסדן או על הכלי בשעת גמר מלאכה. תולדה דאורייתא א"ר שמעון בן מוסיא (קעה) אמר ר"ל [שנת ע"ה ב'] הצר בכלי צורה והמנפה בכלי וזכוכית חייב משום מכה בפמיש אמר רב יהודה האי מאן דשקיל אקופי מגלימא חייב משום מכה בפמיש והני מילי דקפיד עליהו פי' אקופי ראשי חומטין התלוין ביריעה וקיסמין וקשין שנארגו עמה. אמרין פ"א דמכות [ג' ב'] אמר רב יהודה אמר רב הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת פי' משום מכה בפמיש ואמרין מה בין זה למסיר (קעט) מגופה מן החבית משום שזה חיבור פי' המגופה

תועפות ראו

והזפת כו' וכן ופי' השמן ר"ל הזפת והשעוה וכ"כ ואולי ז"ל כאן תחת שאין תחת שאף שכ' כאן ז"ל שאו וז"ל ג"כ. (קעה) עין שבת כ' ז' הו' ד"ה בעמרניתא והרשב"א בחי' שם כ' ה' הו' וז' עוד אל"כ ז"ל דלא מיקרי יוצא מן העץ אלא דבר שיצא מן העץ ע"י כתיסה כגון פשתן אבל עמרניתא דבשוכא בלפי נפשה קאי ולא מומעט מדבר היוצא מן העץ עכ"ל וה' השני הוא כדברי רבינו והביאו הריקאנטי סי' פ"ט ק"ע דבנדפס איתא דלרבתא פי' ערבה והוא דלא כהר"ם שסבירא שבת כ' ז' ז"ל ערבתא. (קעו) ע"י רש"י שבת כ"ו א' שפי' יוצא מן העץ כמו קנבם וצמר גפן וכן פי' במשנה כ"ז ב' וזוהו כיון דבינו שכ' ורבתי פירשו כו' ועיי"ש בהוד"ה כל דעתא ר"י שמונה להדליק בקנבם וצמר גפן וז"ל הרשב"א בחי' בשם רבינו תם וז"ל דעת הר"ב שכ' ציראים הנדפס וז"ל ולי צנימין צעיר נראה דאפילו קנבם ראוי לפחילה ולא כדברי הרב ז"ל דקנבם לא מיקרי עץ ואין בו אפילו אחד ממנייניו אלא ואפילו פשתן לא עץ ואין בו ממנייניו אלא כלל אבל כיון דאשכחן דאיקרי עץ דכתיב ותתמנס בפשתי העץ אשכחן לתנא לאבומעין דאין עליו דין שאר יוצא מן העץ וה"ה נמי לצמר גפן וכבר הארכתי בזה בספר ידיות סדר שבת בפרק הדלקת השר עכ"ל ומש"כ הב"י בל"ח סי' רס"ד שכתוב בהמות שהר"ם כושר כרש"י ר"ל הר"ם רבינו מאיר שכ"כ בהגמ"י פ"ה מהל' שבת א"ת ו' ורש"י אומר גם בצמר גפן וגם בקנבם כו' וכן נראה למורי רבי' כו' והוא רבינו מאיר ב"ר ברוך ועיין א"ר סי' רס"ד סק"ב משכ"ש על הב"י ורואה להשאות הר"ם עס הר"ם ואינו נראה. (קעז) מדברי רבינו אלה שזכר כל העינים דמכה בפמיש ולא אשתמיס למיתא בין בלכולין נראה דס"ל דבעינים אלו של אוכל לא שייך שם מכה בפמיש וכמש"כ בבאור הלכה להמ"ז בל"ח סי' ש"ח סעי' ד' עיי"ש בד"ה והדחתו וכו' ודלא כהמנחת. חינוך במוסך השבת א"ת ו"א שכ' כדברי הלבוש דגם בלכולין שייך מכה בפמיש עיי"ש ומשכ"ר מכה בפמיש על שהאומן כו' בפמיש על הסדן או על הכלי בשעת גמר מלאכה חפס כפרש"י ופר"ח דרש"י בשבת ע"ג א' ד"ה מכה בפמיש פי' שכן אומן מכה בקורנס על הסדן להחליקו גמר מלאכה והרישב"א שם וכן הר"ן כ' ולא מחזור דהא בפי' הנוטה תמן המכה בפמיש ועלה קמי' סיפא רשב"א אף המכה בקורנס על הסדן בשעת גמר מלאכה אלמא דלא היינו מכה בפמיש אלא עיקרו של דברים כפיר"ח ז"ל שפי' שהאומן מכה בפמיש על הכלי להשוות עקמיותו וכן על האבן שבצנין להשוותה לחצרותיה כו' ורבינו כ' כדברי שיהיה על הסדן כרשב"ג או על הכלי לדברי הכל והסמ"ג במלאכת מכה בפמיש לא כתב אלא על שם שהאומן שמלאכתו בפמיש מכה בפמיש על הכלי בשעת גמר מלאכה להחליקו ולתקנו כן פי' ר' יחזק עכ"ל ודברי הסמ"ג הוא כפר"ח לחד ולא כפרש"י שכן אומן מכה בקורנס על הסדן ומש"כ הסמ"ג ב"ס ר"י נראה שכיון לדברי החו"ס שבת ק"ב ב' ד"ה מכה בפמיש דלא כפרש"י שמופנץ בו את האבן מן הסלע לאחר שהגבה ואין נראה לר"י כו' אלא נראה לר"י דהאי מכה בפמיש היינו מכוון אחרון שמכה על הכלי בשעת גמר מלאכה ומהרש"ל בציאוריו לסמ"ג שם לא זכר דה"ל אלו והשיא כוונת הסמ"ג לדברי החו"ס שבת ע"ה ב' ד"ה והמסכת עיי"ש ולא נלענ"ד והרוקח סי' ז"ב כ' בירושלמי כל גמר מלאכה חייב משום מכה בפמיש עכ"ל ולכאורה גם בצנני שבת ע"ה ב' אמרו כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפמיש אולם בירושלמי פ' כלל גדול גבי דהא איתתא כו' גמרה מלאכתה משום מכה בפמיש נראה דאפי' בלכולין שייך מכה בפמיש וזוהו הביא הרוקח מירושלמי ובתוס' בבורים להר"ר מנחם מעשהאום בציאוריו לתוספתא רפי"ב דשבת כ' עמש"כ המ"מ פ"ה מהל' שבת הס"א ופרש"י ז"ל כו' וז"ל ל"מ כפרש"י שלפנינו, ולא ראה בשבת ע"ג א' כ"ל. (קעה) מוסיא. נראה דז"ל מוסיא ולפנינו איתא קיסמא. (קעט) למסיר מגופה מן החבית. אין זה לשון הגמרא אלא מה בין זה למגופת חבית ופרש"י דהוא מ"ש רשב"ג שבת קמ"א א' בצרייתא מציא אדם חבית של יין ומתה דאשכח בסיף ומתה לפי האורחים בשבת ואינו חושש והחוס' בשבת דמ"ה ב' ד"ה ובי' פי' בשם ר"ת דהוא מ"ש במשנה דשבת קמ"א א' וחכמים מתירין לנקוב מגופה של חבית והרישב"א בפי' דמכות שם כ' ע"ה שפי' דהא דרב לאו בפותח פתח חדש לגמרי אלא שדבר נפתח בחול אלא שגברו אותו ע"י תפירת חוט או גנד בצמנעיותו כדרך שעושין מוכסני גנדים או כמו שהיו רגילות הנשים לעשות בספרד ופתח בשבת או חוט או אותו גנד שהיה שם חייב חטאת משום גמר כלי והביאו הב"מ בפי' מהל' שבת ה"ו ורמזו המג"א סי' סק"י וכו' שם המה"ש ומש"כ המג"א לעיין בכל"מ עיינתי שם ולא מלאתי בדבריו בענייני רפאת תעלה לקשייתא הט"ש שהקשה יסוד דאין כוונתו כאן ע"מ

ספר עמור ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמו

נתחברה לחבית לאחר שננטרה ונעשית הלכך אין הסרת מגופת החבית גמר מלאכת החבית שהרי קודם חיבורה ננטרה וזה פתיחת בית הצואר אינו חיבור פי' חתיכת בנגד שמסיר משם לא נתחברה בו אלא מעיקרא הוא שם הלכך הסרת חתיכת בנגד פתיחת בית הצואר היא נקראת מלאכת המלכוש לאחר בנן וחיוב משום מכה בפמיש. ושמעתי מפרש וגם ראיתי כתוב זה חיבור בית הצואר מחובר הוא יפה הלכך הפותח חייב משום בונה והמגופא מונחת בלי חיבור הלכך אין בהסרתה משום בונה וזה נראה לי שאינו דהא (קפ) רב גופא אשכחן בפ' כירה דסבר אין בנן ואין סתירה בכלים דאמר רב התם [שנא כ"ט א'] מסיקין בכלים פי' ביום טוב אלא אין סתירה ואמרין בתחלת כל הכלים [ק"ג ז'] דמאן דסבר יש בנן סבר יש סתירה דהא טעמא הוא. והא דאמרין בפרק הבונה [ק"ז ז'] עייל שופתא בקופינא דמרה רב אמר משום בונה ושמאל אמר משום מכה בפמיש דמשמע שרב סובר יש בנן בכלים ההוא לא קשיא מידי ואני פירשתי למעלה במלאכת הבונה פי' נכון. המוציא מרשות לרשות. דקדקו חכמי התלמוד [שנעוה ה' ז'] מרקתני המוציא מרשות לרשות ולא קתני המוציא מרשות היחיד לרה"ר דכיון (קפא) מרחי' לרה"ר או מרה"ר לרה"י קאמר דכל עקירת חפץ ממקומו הוצאה קרי לה מיהו אמרין בחורק [ז' ז'] הוצאה אב הכנסה תולדה והוצאה היכא כתיבה אע"ג דבמשכן הואי (קפב) מתוך שאינה נראית מלאכה לא גמרינן ממשכן הלכך שואל היכא כתיבה אמר ר' יונתן (קפג) אמר קרא ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' ומשה היכא הוה יתיב במחנה לוייה ומחנה לוייה רה"ר הוה וקאמר להו משה לישראל לא תפיקו מרה"י לרה"ר ומגלן דבשבת הואי דגמרינן העברה העברה מיהו"כ מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור (קפד) תולדות הוצאה דאורייתא. הכנסה שהזכרנו דמה לי אפוקי ומה לי עיולי אע"ג דבשאר

הועפות ראו

ע"מ לתפור מ"מ יתחייב משום קורע דהא הא דבעינן קורע ע"מ לתפור היינו משום דלי לאו הכי הו"ל מקלקל וק"ל כל המקלקלן פטורין אבל במקום דהקורע בעלמא הוא תיקון ודאי דלא בעינן ע"מ לתפור עכ"ל ומדברי הפמ"ג בשלל אברהם סי' ש"ז סק"א נראה דכוותה המנ"א דבכה"ג שכ' הכ"מ פי' מהל' שנתה ה"י מהריטב"א בשם ר"ת לא מחייב בכה"ג משום קורע אף דהוי מתקן דלא הוי דומיא דמשכן שקורעין צריעה גופא משא"כ זה, אולם הע"ם בעלמא שם כ' על קושיית הב"י שכ' ואל"ת ות"ל דלחייב משום קורע וז"ל הע"ם והכא היינו טעמא משום דכל מהי שהוא לתקן הנגד ונורד בעשייתו אינו כלל קורע ודוק עכ"ל ועיין בבאור הלכה להמ"ז לאו"ה ס"ס ש"מ שכ' שם לבאר סברה רש"י בשבת דמ"ח דכ' דפותח בית הצואר בשבת חייבו הוא משום מכה בפמיש דמשוי ליה מנא ולמה לא כ' משום קורע ע"מ לתקן וז"ל ונ"ל דסברתו הוא דלא שייך שם קורע כ"א כשהוא מקלקל בעת הפעולה אלא שהוא מכיון בשביל חיות תיקון וכענין שהיה במשכן כו' לפיכך בפותח בית הצואר דשבת דמשוי ליה מנא גומר זה ע"י הפתיחה גופא אין חל ע"י שם קורע כלל וחיוב ע"י משום שם אחר דהיינו מכה בפמיש שהוא שייך בכל גמר מלאכה עכ"ל. וסבך רואה שכיון בסברתו למש"כ הע"ם במנות קצרות ואין זה דבר חידוש כלל שהמ"ז כיון לדברי הע"ם אף מש"כ שם בבאור הלכה בזה"ל ועיין במנ"א סי' ש"ז סק"א שדחה דברי הע"ם שכ' בפותח בית הצואר דחייבו הוא משום קורע ולפי מה שבררנו הדיון עם המנ"א בפותח בית הצואר אבל לא בכל עניני קורע כו' עכ"ל ונמחכ"ת לא ראה בפמיש הע"ם שגם הוא כתב בפותח בית הצואר דלאו משום קורע הוא אלא כמו שבררנו המ"ז בבאור הלכה כנ"ל אלא שהע"ם דחה חי' הב"י ותל"מ. וגם דעת הע"ם דקורע ע"מ לתקן חייב אף שלא ע"מ לתפור והוא ברור ועיין בהגמ"ר שבת פ"ד שכ' שם ופי' ראו"ה זה חיבור כו' והוא מש"כ רבינו כאן בספר יראים והגר"א בבאוריו לנש"ע או"ה סי' ש"ז ס"ק כ"ג הביא דברי הגמ"ר ולא כ' שם ופי' ראו"ה אלא ופירש הוא להיפך כו' וגרסה שהר"ז ממגלגל פי' כן וגם דפוסים ישנים לא כתוב במדרכי ופי' ראו"ה אלא דאם ומחמת שאינו מוכן חיבה דאם הקיפוהו ב' תלמי עגולה דכוותה שט"ם חיבה זו ומיותר ואחרי העיין נראה לי דבאמת פי' הר"ז אינו כדברי הרא"ה בספר יראים דלילו רבינו בספר יראים כ' וזה פתיחת בית הצואר אינו חיבור פי' חתיכת בנגד שמסיר משם לא נתחברה בו אלא מעיקרא היה שם הלכך כו' וזהו דלא כפיר"ת שכ' הריטב"א הג"ל דמייירי שכבר נפתח בחול רק שעכשיו תפשו חתיכת בנגד ע"י הכובס וכי"כ אלא דרבינו מפרש הא דרב בפותח פתח חדש לנמרי ושפיר כ' רבינו מש"כ אבל דעת רבינו ברור שבהגמ"ר כפיר"ת דמייירי אפילו בחלוק ישן שכבר נפתח רק דעכשיו תפשו הכובס ולכן כ' אבל פותח בית הצואר אינו חיבור שצריך לפתוח וחיוב משום מכה בפמיש ולא כ' כדברי רבינו פי' חתיכת בנגד כו' ויפה השמיט הגר"א מדברי הגמ"ר ופי' ראו"ה דז"א כפי' הרא"ה כ"א במקצת דהיינו להיפך מפרש"י שפי' זה חבור הפותח בית הצואר וזה אינו חיבור מגופת חבית אבל מש"כ רבינו לפרש דההיא דפותח בית הצואר חתיכת בנגד שמסיר ומשם לא נתחברה בו אלא מעיקרא היה שם, ר"ז ממגלגל לא פי' כן, ולפרש"י דפי' וזה אינו חיבור מגופת חבית הו"ל חסד נמי הכי פי' דכלים מ"מ מגופת חבית אינה חיבור משא"כ לפי' היראים ור"ז אינו ענין כלל להמשנה. (קפד) דהא כו' בנדרים איתא חדל דרב גופי' כו' ואינו מובן שאין שני לו וברור שט"ם שם וז"ל דהא רב גופי' כדסבא. (קפא) דכיון ז"ל דבין. ומשכ"ל ולא קתני המוציא מרה"י לרה"ר כ"ה לשון הגמרא לפנינו, ולשון התוס' בשבת ז' ז' ד"ה מי. ליתני המוציא לרה"ר וגרסה שכן הי' הני' לפיכך בשבועות שם. (קפב) כדל"ת שבת ז' א' ד"ה פשע וז' ז"ל ז'. (קפג) ר' יונתן כ"ה גי' בזה"ל פ"ה דשבת ולפינו ר' יונתן. (קפד) ציראים הנדרים כ' המסדר הר"ז בזה"ל אמר בנימין נעיר האי הקיפא דהעברה נצרך להעביר עליו קולאם וז"ל ליה דלא אפשר למימר דביום אסור הואי דאמרין במכילתא צריש פ' ויקהל למה נאמר לא תעבירו אש וגו' ששת ימים תעבירו מלאכה וגו' כשהסיר על מלאכה המשכן לומר שאין מלאכה משכן דוחה שבת ומשם תמלאכו צאר היסע וגם ר"ה ז"ל העביר עליו קולאם ואין הפסם משום הקיפא דהעברה אלא משום דכל מלאכות של שבת ילפינן להו ממשכן והמשכיל יבין עכ"ל והר"ה ז"ל שהביא הוא

292 ספר עמוד ז' איסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים

מלאכות לא קתני במתניתין תולדות הואיל ובלשון אחד (קפה) תני ליה להכנסה. זריקה. גם היא תולדה דתנן [שם ז' א'] הזורק מרה"ר לרה"י או מרה"י לרה"ר חייב ואמרין בגמרא [שם ג'] זריקה תולדה דהוצאה היא ומה היא רשות הרכים ורשות היחיד כדתניא בפ"א דשבת [ו' א'] ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורה"ר ברמלית ומקום פטור איזו רשות היחיד חריץ שהוא עמוק י' ורחב ד' וכן גדר שהוא גבוה י' ורחב ד' זו היא רה"י גמורה ואיזו היא רה"ר סרטיא ופלטיא גדולה ומבואות המפולשין פי' רחבין ט"ז אמה כו' אין מוציאין מרה"י זו לרה"ר זו ואין מכניסין מרה"ר זו לרה"י זו ואם הוציא והכניס בשוגג חייב הטאת במזיד ענוש כרת ונסקל אבל ים ובקעה ואצטונית (קפו) אינם לא כרה"י ולא כרה"ר אין נושאין ונותנין בתוכן ואם נשא ונתן פטור ואין מוציאין מתוכן לרה"ר ואין מכניסין מרה"ר לתוכן ואם הוציא והכניס פטור. יש לשאול הלא ים עמוק עשרה ורחב ארבע ומי לא מבטלי מחיצתא כדאמרין בהזורק [ק' א'] אמר אביי כור כרה"ר עמוק עשרה ורחב ארבע לתוכו חייב ומי לא מבטלי מחיצתא כדאמרין בהזורק [ק' א'] מפני שהספינות שמות על פני המים מיהא כדאמרין בה"ר תשמיש הספינה שהוא על פני המים אוליין א"כ ליהוי רה"ר אך היינו מעמא דים שאינה רה"י דכל חריץ עמוק ואינו מתלקט עשרה מתוך ד' כך היא כקרקע שזה וכשאינו עמוק דמי כדאמר גבי תל [טז] שנות ללכת והים אין עומקה מתלקט עשרה מתוך ד' ורה"ר לא הוי שאינו נוח תשמיש הליכתו מפני המים והיינו דתניא בפרק הזורק הזורק מן הים לאסטרמיא מן האסטרמיא לים פטור ר"ש אומר אם יש במקום שזורק עמוק עשרה ורחב ארבע פי' שמתלקט י' מתוך ד' חייב פי' (קפו) ר' שמעון מפרש ואינו חולק ולפי שראיתי רבותי שפירשו טעם אחר להוציא ים מדין רה"י ולא נראה לי פירשתי אני הנראה לי. נהזור לברייתא [שם ו' א'] חצרות של רבים ומבואות שאינן מפולשות עירבו מותרין לא עירבו אסורין אדם עומד על האסקופה שנבנה שלש דנפקא ליה מתורת רה"ר ואינה רחבה ד' הלא הוי ברמלית הלכך מקום פטור הוא נוטל מבעה"כ ונותן לו מעני ונותן לו ובלבד שלא יטול מבעה"כ ויתן לעני מעני ויתן לבעה"כ ואם נטל ונתן שלשתן פטורין אחרים אומרים אסקופא משמשת שתי רשויות בזמן שפתח פתוח כלפנים פתח נעול כלחוצין ואם היתה אסקופא גבוה עשרה ורחב ארבע הרי זו רשות לעצמה. תנן בהזורק [ק' א'] הזורק ארבע אמות בארץ חייב. המעביר ארבע אמות כרה"ר אמרין בהזורק [ז' ג'] גמרא גמירי לה. תנן בהזורק [ז' א'] הזורק מרה"י

תועפות ראה

הוא בתוס' שבת ז"ו ב' ד"ה וממאי עיי"ש וכוונת הר"ב במש"כ והמשכיל יבין דהיינו כפוש"כ החוס' לפרש דהא אפילו בחול קאי נפקא ל' שפיר להוצאה מלאכה היא דהא רחמנא קרי' מלאכה כדכתיב איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש וכתיב ויכלא העם מהבית אלמא קרי להוצאה מלאכה וכן דרש בסדרי גירושאמי עכ"ל ובשם"ח ד' ויכלא בהנחות וחיי' למוהר"א הורוויץ כ' ט"ד התוס' וז"ל דודלי פשטי' דקרא הוי משמע דלא מייחס בידם שלא יקדישו עוד למשכן אלא שלא יעשו כלים וצנדים למשקו יותר מהצורך כדי שלא יפסד וממילא נמנו להביא אחר שידע שכבר יש כשיעור הנריך אבל דלילף דבשבת הויא ע"כ דהוה"ס להוצאה דלשאר מלאכות כבר אסר להם כל דהוי במשכן עכ"ל וזהו דעת רבינו הירא'ס ונראה דזהו ג"כ דברי כה"ג בפ"א דשבת דלף שבה"ס שם מקדם כדדרשתי גירושאמי ריש שבת שהביאו החוס' ויכלא העם מהבית מעשות לא נאמר אלא מהבית שהיו מביאין דרך רה"ר כו' עכ"ל כ' אח"כ וממאי דבשבת קאים דילמא בחול קאים ומשום דשלימא לה מלאכה כדכתיב והמלאכה היתה דים אלא גמר העברה העברה מיה"כ כו' וכן רביד הוה"ס פ' ויקהל ד"ה ויכלא העם מהבית הביא ד' כה"ג דפ' הדר וז"ל רח"י מזה לדעת כה"ג כה"ר שבתוס' ולא השנייה כד' כה"ג דס"א דשבת שמואל גירסתו להיפך נס מזה שבתה כה"ג שם עמש"כ המ"מ כה"ג דשבת ה"ה דכן דעת הרשב"א כה"ר והרמב"ם ורב האי וז"ל ואני בעניי תמה דבחדושו כ' לקיים הגירסא עכ"ל. לפלא בעיני שלא השנייה שאין זה מדברי הרשב"א כ"א הגה"ה אחת מהר"ר שמואל הגוי והוא הנקרא מהר"ש חכים ובחי' שבת להרשב"א י' קת הגהות ממנו ונצרה אנצרה קרמית. ובמש"כ הר"ב ד' לא אפשר למימר דביום אסור הואי דאמרין במכילתא כו' יפה העיר עליו גם רביד הוה"ס פ' תשא ד"ה אך את היה וכן לתרץ דבריו וז"ל ואולי יש קיטור בדבריו ור"ל דאי ביום אסור מיייתי כה"ג ח"כ הך קרא דאין מלאכת המשכן דוחה שבת ויחידה הוא דהשתא הוצא דגרועה היא אינה דוחה שבת כש"כ כל המלאכות עכ"ל וכן פ' בנצור ווי העמודים. (קפה) אחד מכללי תני ליה כו' כ"ה בגדפס וכו"ל וכן' התוס' שבת ב' ד' ה' מי ע"ש הרב"א הכנסה דקרויה הוצאה כוללה עמו בקוטר ושנין בחי' הרשב"א ריש שבת ש' ע"ש ר"ת לפי שהוצאה מלאכה גרועה היא וה"א שאין לה תולדה לסיפך הוצרך לכוללה עמה. (קפו) ואצטונית והכרמלית כ"ה בגדפס וכו' צמרא ועיי"ש ז' א'. (קפו) פי' ר"ש מפרש ואינו חולק. עיין בפמ"ג לאו"ה אשל אברהם סי' שמ"ה סק"ד ש' וזע"ז דר"ה אחר הכי מפרש לח"ק דהא מסייע לאבני ועיין בפמ"ג שם ש' כה"ג דר"ה לפי דברי החכמים בזה והוצא ב' ענף יבוסע לשבת שם וכבר קדמם בזה רבינו הרא"ש כה"ג כאלו ודברי רבינו שזכאן הנה הכס מש"כ המג"א שם ע"ש ספר ט"א בשם הרא"ש ומשכ"ל ע"ש רבותיו שפירשו טעם אחר להוציא ים מדין רה"י אפשר לדעתם לומר דשאני מחילות דים שאינה עשו'. בירי אדם וע"ד רבינו לא נראה לומר כן דהאי גם בדברי ר"ש שאמר אס ים מקום בים עמוק י' ורחב ד' הוי רה"י אינם עשויים המחילות בירי אדם. ובספר ז"ל להגאון

ספר עמור ז אימורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמו

לרה"י ורה"ד באמצע ר"ע מחייב וחכמים פוטרין ומסקינן [ז"י ז'] תוך שלשה דברי הכל חייב דקלוט תוך שלשה כמנח דמי למעלה מעשרה ד"ה פטור ואינו אסור אלא מדרבנן ואם היו רשויות שלו מותר וכגון דלא מדלי חד ומיתתי חד אבל מידלי חד ומיתתי חד דאיכא למיחש דלטא נפיל ואתי לאתויי קי"ל ברב דאמר אסור לזרוק מזה לזה משלשה עד עשרה ר"ע מחייב וחכמים פוטרין וקי"ל כרבנן. תנן בעירובין בהמוציא [ז"י ז'] לא יעמוד אדם ברה"ר וישתין לרה"י ברה"י וישתין לרה"ר וכן לא יזרק ר' יהודה אומר אף מי שנתלש וזקן בפיו לא ילך בו ד' אמות עד שירוק אמר רב יוסף [ז"י ז'] השתין ורק חייב השאת דמחשבתו משויא ליה מקום ארבע וקי"ל דרוקן שנתלש בעי היפך דקיימו ר' יוסי ור' מאיר כחדא שיטתא לגבי הכי דבלא הפך לא מקרי נתלש דקי"ל (קפח) כר' יוחנן דאמר מוחלפת השיטה ור' יהודה לבדו דאמר נתלש בלא הפך. תנן בהזורק [ז"י ז'] שתי גוזזראות זו כנגד זו ברה"ר הזורק והמושט מוז לזו פטור [היו שתיהן בדיוטא אחת תזורק פטור] (קפט) והמושט חייב שכן היתה עבודת הלויים בעגלות זו אחר זו מושיטין קרשים מוז לזו אבל לא זורקין. תולדה דרבנן. ים בקעה ואסטונונית שהזכרנו למעלה וכמה תהא הים עמוקה שיצאת מתורת רה"ר ואפי' רה"ר בוקעת בו אין בכך כלום דתנן בהזורק [ז"י ז'] הזורק ד' אמות בים פטור ואם היה רקק מים שרה"ר מהלכת בו הזורק לתוכו ארבע אמות חייב וכמה רקק מים שרה"ר (קצ) מהלכת בו פחות מעשרה. בקעה בין בימות החמה בין בימות הגשמים היו כרמלית ואפילו מוקפת מחיצות אסור למלט בה ולזרוק חוץ לד' אמות דתנן בעושיין פסין בעירובין [ז"י ז'] ר' יהודה בן בבא אומר הגנה והקרפף שיש לה שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים ומוקף גדר גבוה עשרה טפחים ממלטין בתוכה ובלבד שתהא בה שומירה [או] (קצא) בית דירה או יותר מבית סאתיים אבל בית סאתיים אריך וקטין לא צריך היקף לדירה ואע"פ שאסור למלט במוקף מחיצות שלא לדירה משום דאתי לאיחלופי [בבקעה שאינה מוקפת] רשות היחיד הוא להתחייב עליו הזורק בו מרה"ר כדאמרין בשבת פרק קמא [ז"י ז'] אמר עולא א"ר יוחנן (קצב) קרפף יותר מבית סאתיים שלא הוקף לדירה אפי' כור ואפי' כוריים הזורק לתוכו חייב מחיצה היא אלא שהיא מחוורת דיורים ומתוך שאין הקיפו לדירה אין ממלטין בו אלא בד' אמות דמי לבקעה. אמרין בהזורק [ז"י ז'] ספינה רב חונא אמר מוציא הימנה זיו כל שהוא וממלא קסבר כרמלית מארעא משחינן ואיירא מקום פטור רב חסדא ורבה בר רב חונא אמרי עושה מקום ארבע (קצג) וממלא קסברי כרמלית משפעת הים משחינן וקיימא לן כרב חסדא דיוחיד ורביס

תועפות ראם

לבגלן רמ"מ מליובאוויטש ז"ל בחי' על ש"ס שבת פ"א משנה ד' ל' ע"ד המג"א סי' שמ"ס סק"ד ש"כ ואם יש גומא ציס עמוקה י' ורחבה ד' הזורק לתוכו חייב כדל"י בגמרא ד' ק' דדצירו זע"ג דל"י בגמרא דר"ס מחייב אצל קי"ל כחכמים כו' ותמיהני דלא הניח דעת המפרשים דר"ס מפרש ואינו חולק. (קפח) דקי"ל כו' עד נתלש חסר בנדפס ודלנו שם מן נתלש הא' להצ' וכ"כ שם דנלא הפך לא מיקרי נתלש בלא סיפק ואינו מוכן כפל הדברים והבדור כמ"ל כאלן בכת"י, ורבינו מפרש מוחלפת השיטה שאמר ר' יוחנן פי' כמ"ל כספר תורת חיים לעירובין שם דכל אותה השיטה מוחלפת והוא דל"ל ר"מ מטכר ור' יהודה מטכר ור' יוסי אומר הסיק בה סמא לא הסיק בה סמור ועי"ס במהרש"א והמי נפתח בס' מים סהורים פ"ח דכלים מ"י האריך בפי' הסוגיא דעירובין ועיין בשו"ת דברי מרדכי (להג"מ מרדכי פרידבורג) חלו"ה סי' כ"ה כו' דין ודברים בענין זה. (קפט) מה שהנחתי כ"ה בנדפס והוא מוכרח ונדפס כתוב עוד עמ"ס שתי גוזזראות זו כנגד זו ברה"ר הזורק והמושט מוז לזו פטור וז"ל שם פי' למעלה מעשרה ודברי הכל ע"כ ועיין שבת ז"י א' תוד"ל וקשה שתי דה' כו' ומש"כ כאלן שכן היתה עבודת הלויים בעגלות ז"ל דל"ל ז' עגלות וכ"ס במשנה לפנינו ונדפס. (קצ) שרה"ר מהלכת בו. לפנינו במשנה ניתח ומפרש"י שבת ח' ז' ד"ה אלא הילוך תרי זימני למ"ל נראה ג"כ שלא היה צניעותו כני' רבינו וני' רבינו מחוורת ולפי גי' רבינו מ"ס בגמרא הילוך הילוך תרי זימני הא קמ"ל כו' היינו מדקתני וכמה רקק מים שרה"ר מהלכת בו דיוחורא הוא תיבות שרה"ר מהלכת בו. (קצא) או. תיבה זו הנהתי בדכת"י כתוב וזית דירה וס"ס הוא, ומש"כ כאלן אחר בית דירה או יותר מבית סאתיים ס"ס י' כאלן וחסר וז"ל הנדפס או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר וכו' ואסיקנא בגמרא [ז"י ז'] כר' יוסי ור"ע לקולא דלא מנצרי הסיק לדירה אל"כ יבי' יותר מבית סאתים אצל בית סאתים אפילו אריך כו' וכל"ל כאלן. (קצב) המוסגר הגהתי כאשר הוא בנדפס והמעתיק בכת"י דלג' ז' וס"ס, ורואית להעיר כו' דה"ל שבת ז' א' ד"ה אילימא ש"כ ס"ס התוס' להקשות על פרש"י בזה"ל וקשה לר"י דהא ר"ה הוא בין לעולה בין לרד אפי' ולא הוי צריך לאתויי מרב גידל ואינו מוכן כיון דצריכס ולא הוי צריך לאתויי מר"ג דהא מרב גידל מיייתי הגמרא להקשות אהא דאמר ואי לא לא. הוי כרמלית כו' וקושיית התוס' לפרש"י הוא ארישא דמילתא דאי איכא מחיצה עשרה דהוי כרמלית ע"י. הקשו התוס' דהא הוי רה"י וא"כ מה זה ש"כ התוס' ולא הוי צריך לאתויי מרב גידל ויפה אמר בזה אדוני אבי מור' מופלג בתו"י שליט"א להניח אלו החיצות, ולא הוי צריך לאתויי מרב גידל" אחר משכ"ס התוס' להקשות עוד דהיכי קאמר ואי לא לא הוי כרמלית והרי ים ובקעה אין להם מחיצות ושם ספיר סיימו התוס' ולא הוי צריך לאתויי מרב גידל ודפח"ה. ורואית להרע"ב אל בחי' שם שהקשה על פרש"י בקושיית התוס' וכתב שם בזה לשון דל"כ הו"ל לאקשויי מדאמר ר' יוחנן לשל דקרפף יותר מצית סאתים שלא הוקף לדירה כרה"י הוי וס"ס קשה מר' יוחנן אדר' יוחנן עכ"ל וקשה לי דתופסת עד עשרה אמה רב שבת אפין זה מדברי ר' יוחנן. (קצג) ארבע. בנדפס ארבעה וכ"ס לפנינו בגמרא ועיין ח' הרשב"א לשבת שם שהביא

294 ספר עמוד ז אימורים שאינו נעשה רע לבריות כי אם לשמים יראים

הלכה כרבים (קצד). ויש לשאול אמאי לא מקשי תלמודא לרב הונא מדתנן בכיצד משתתפין [פ"ז ב'] גוזמא שהיא למעלה מן הים אין ממלאין הימנה בשבת א"כ עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה ויש לתרין (קצה) ההיא בגוזמא שסמוכה לרה"י הקבוע בארץ דגורין משום רה"י קבוע שמה ימלטל בלא זיו שאין דרכו לעשות זיו וזיו מצריבין להיכרא כדמסקינן התם א"ל רב נחמן לרבה בר אבוב ולרב הונא זימנין דליכא עשרה וקא מטלטל מכרמלית לרה"י א"ל גמירא דאין הספינה מהלכת בפחות מעשרה פ"י (קצו) שלא יהיו המים עמוקים עשרה ויותר מעט כדי שיקוע הכלי ששואב בו ואין להקשות מדאמרינן ב"פ מי שהוציא והו [מ"ג א'] והייתי מסתכל כבר היינו בתוך התחום עד שלא השכנה ובעינן למיפשט מהתם דיש תחומין למעלה מעשרה ומקמינן לה במהלכת בירקא פ"י בפחות מעשרה הא לא קשיא דהתם פ"י משולי הספינה שהיו משוקעים במים טפחים שלשה או ארבעה בתוך עשרה נמצא היושב בשוליים בתחומין למטה מעשרה מחלך אבל משפת המים עד הקרקע היה יותר מעשרה הרבה. ומסקינן כחו בכרמלית דים לא גזרו רבנן פ"י כחו שופך מים על דופני הספינה והם הולכות לים אבל כחו בוריקה לא. כדתנן בהדיא בהזורק מן היבשה לים פטור ואין ללמוד להתיר כחו בשאר כרמלית (קצו) מכרמלית דים שמצינו שהקילו בכרמלית דים משאר כרמלית כדאמרינן התם [שם ק"א א'] בעא מיניה רבי טבלא מרב מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה א"ל אין מחיצה תלויה מתרת אלא קל הוא שהקילו הכמים במים. נחזור לבריותא. והאיסטונית פ"י מקום שיש (קצה) אצטבאות אע"ג דדרסי רבים כיון דלא מסתני להו להדיא נפקא להו מתורת רה"ר ורה"י נמי לא הוה דאין לו מחיצות. ושני גנין מושני צירי רה"ר אפי' יהיו

הועפות ראם

סהי'א משם ר"ה דעשה מקום ארבע דלמך הכא היינו מקום חקק של ד' קאמר ונעלם בדף של ארבע אמות כדי שיהיה י' טפחים לכל רוח משפת החקק ועד שפת הדף שכולל לומר זו כוח כמותה ממש של ר' תנינל בן עקיבא עירובין פ"ו ב' עכ"ד ולפי"ז א"ס לשון ארבע דהיינו דף של ארבע אמות לפיר"ה. (קצד) כנדפס כחוצ בשבוס וק"ל דרב חסדא ורבה הלכס כרב חסדא וברור דט"ס שם וז"ל כמס"כ כאן. (קצה) ויש לתרין כו' אמר"ר פ' הזורק הביא ד' הרא"ס ב"ס, והתוס' בשנת ק' ב' ד"ה עשה כתבו שני חירוצים אחרים עיי"ש והריטב"א בח' לשנת שם כתב לתרין דשלי גוזמא שהיא בנין קצוה ויכול אדם לתקן זה כדלנו הביאו המ"מ פט"ו מהל' שנת דין כ' ובש"ש אור"ח ריש סי' ש"ה. (קצו) פ"י כו' הכה הרשב"א והריטב"א שם פ"י גמירי דאין ספינה מהלכת בפחות מעשרה כלומר שהיא למטה ממקום שקיעתה י' טפחים עיי"ש וכו' בתוס' שם ד"ה גמירי דמש"ה קשיא להו מעירובין מ"ג א' שאמרו שם במהלכת בירקא פ"י בפחות מ"ס דלס היו התוס' מפרשים כפי' היראים כאן דאין ספינה מהלכת בפחות מ"י שלא יהיו המים עמוקים עשרה לא הוי קשיא להו מירי מההיא דעירובין דהא ודאי שהספינה שוקעת במים וא"כ שפיר הוי להיושבים בספינה חוץ עשרה וכמס"כ כאן. אך מאחר שהתוס' מפרשים כהריטב"א והרשב"א הוכרחו לתרין עניני אחר דהתם מיירי בספינה קטנה [שיכולה לילך אף שאין למטה ממקום שקיעתה י"ע] אבל הכל בספינות גדולות כו' ואין מהלכות בפחות מ"י ור"ל בפחות מ"י תחת שולי הספינה לקרקע הים וכיון שכן א"ס דלר"ה שם מוזיא הימנה ז"ו כ"ס וממלא דכנגד מה שהספינה שוקעת במים גם הכלי גדולה זו נשקע במים ואפ"ה הוי למעלה מ"י והוא פשוט ואח"כ כ' התוס' ומיחו ז"ל כו' פ"י ואף אם לאו מפרשים גמירי דאין ספינה מהלכת בפחות מ"י דלא כמס"כ למעלה אלא בפחות מעשרה כשיעור המים דהיינו שלא יהיו המים עמוקים עשרה ואין לזרז לפי"ז ח"י התוס' להך דעירובין דליק"מ כ"ל. מיהו ז"ל דאף הכלי גדולה זו נשקע במים הוי למעלה מ"י דלכ"ה הילך ממלא ועיין במג"א סי' רמ"ה סק"ז שפי' כן דה"ל דלא כה"ל שם שחשב דהתוס' חולקים לדינא עם הרא"ס [ועיין במח"ס י' שני"ג סק"א שם ע"ד התוס' דמוכח דס"ל דבעי' שיהי' נח במקום פטור] וגם"כ המג"כ שם דבס' היראים משמע דשרי ביושב למעלה והיינו ממס"כ היראים מנאל היושב בשוליים בתחומין למטה מ"י מהלך י' לירות דמש"כ היראים היושב בשוליים כו' אחא לאפוקי היכא שזא למלאות מים לספינה שט"ז סיס אבל משפ"ה המים עד הקרקע כו' והיינו לענין ההיא דשבת דליירי זה ר"ה ור"ה ועיין בתשו' חתם סופר ח"ו סי' ז"ז ז"ל. (קצו) דלא כמס"כ הרמב"ם בפט"ו מהל' שבת הי"ט ובש"ש אור"ח סי' ש"ג ס"ג אבל אם היו יולאין לכרמלית מותר לשפוך ע"פ הביא אפי' בימות החמה ולמד זה הרמב"ם שם מדמוחר לשפוך על דופני הספינה והם יורדין לים ועיי"ש בש"ש סי' ש"ג ס"ג דכוחו שרי בכל כרמלית ודעת רבינו אינו כן ועיין עירובין פ"ה א' תוד"ה הכי וז"ה הרא"ס ספ"ה דעירובין אסרו חכמים כחו בכרמלית עיי"ש. (קצה) מקום שיש אצטבאות. כנדפס בגי' מקום י' באיסטונית ואינו מובן שאינו זא אלא לפרש מהו והאיסטונית ועז"א פ"י מקום י' באיסטונית כו' והלא עדיין לא ידענו מהו איסטונית אבל לפי מוסחת הכת"י שפיר פ"י רבינו והאיסטונית דהיינו מקום שיש אצטבאות כו' ומלשון רבינו הרא"ס נראה דר"ל כ"י יוחנן שנת ז' א' דס"ל בין העמודים נידון ככרמלית מ"ס אע"ג דדרסי זה רבים כיון דלא מסתני להו כהדיא ככרמלית דמיא וז"ל ד' דהיינו מקום שיש אצטבאות ולא פ"י והאיסטונית אצטבאות כפי' המ"מ פ"ד מהל' שבת ה"ו עיי"ש בנח"מ שם כלומר האיסטונית שהוא אצטבא וה"ל הול"ל רבינו פ"י אצטבאות ומ"ס שם פ"י מקום שיש אצטבאות אע"ג דר"ל גם בין העמודים שזכר"ר שיש שם אצטבאות ומס"ס סיס רבינו אע"ג דדרסי רבים כו' כמ"ס בנח"ל נ"י יוחנן. וראיתי בס' נחל איתן להרמב"ם שם שם טעם להרמב"ם דלא פסק כ"י יוחנן וז"ל דע"י מוכח דרצא ג"כ לא ס"ל כ"י יוחנן דהא טעמא דר' יוחנן כיון דלא מסתני כהדיא ככרמלית דמיא וה"ט אינו לרצא דלמך שבת ח' ב' דהיינו ע"י דחק שמ"י הילוך וא"כ ודאי ס"ל לרצא כרב יהודה עכ"ל. ותמיהני עליו דבנח"מ כ"ע ס"ל דהיינו ע"י דחק שמ"י הילוך וגם רב יוסף מורה זכא אלא דלפניו בתשמיש ע"י דחק. אי שמיא תשמיש וא"כ ר' יוחנן כמאן ס"ל ועכ"ל דשמי' בין העמודים דלא ניתא בצינורא

ספר עמוד ואיסורים שאינם נעשים רע לבריות כי אם לשמים יראים קמח

של אדם אחד אי מדלי חד או מתתי חד אסור לזרוק מזה לזה כאשר פירשתי למעלה דקיי"ל כמאן דאמר בפ' הזורק [ז' 6] אסור. שנינו למעלה העומד על האיסופה מקום פטור שלא יטול מבעה"ב ויתן לעני ומעני ויתן לבעה"ב היינו דבי אתא ר"ד אמר ר' יוחנן מקום שאין בו ד' על ד' פי' גבוהה שלשה או יותר מותר לבני רה"י ולבני ר"ה לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו. שנינו למעלה אם היתה אסופא גבוהה עשרה ורחבה ארבעה הרי זו רשות לעצמה פי' אפי' מרה"י לה אסור מסייעי ליה לר' יצחק בר אבדימי [שם ט' 6] דאמר ר' יצחק בר אבדימי כ"מ שאתה מוציא שתי רשויות והם רשות אחת כגון עמוד ברה"י גבוהה עשרה ורחב ארבעה אין מטלטלין לא מתוכה לרה"י ולא מרה"י לתוכה גזירה משום תל ברה"י ודוקא עמוד או דבר קבוע כעין עמוד דמי לתל אבל גיגית (קצט) כפויה אע"ג שגבוהה עשרה ורחבה ארבעה הואיל וסופה להנטל לא גזרינן כיה משום תל וכן מעליה לבית ומבית לעליה לא דמי לתל וההיא דתנן בכיצד משתתפין בעירובין [פ"ג ז'] הולית הבור והסלע שהן גבוהין עשר ומפולגין מן המרפסת לחצר מוקי ליה רב יצחק בשאינן רחבין ארבע ולא קיי"ל כרב יצחק בר אבדימי אלא בין תל בין עמוד שרו דתנן בעירובין בפ' כל גנות [פ"ט 6] רש"א אחד גנות ואחד חצירות וקרפפות כולן רשות אחת הן ואמרין התם בהדיא בתחלת הפרק דהא לא כר' יצחק ואמר רב [ס' 6] הלכה כר' שמעון. אע"ג דגמרינן דלא מחייב משום הכנסה והוצאה אלא בעקירה והנחה גזרו רבנן בעקירה בלא הנחה והנחה בלא עקירה דתנן [ג"ט שם] פשט ידו העני לפניו ונטל בעה"ב מתוכה פשט בעה"ב ידו בחוץ ונטל העני מתוכה שניהן פטורין פי' אבל אסורין הואיל ואיתעבידא מלאכה מביניהן ומדאורייתא לא מחייבין כדתניא [ג' 6] לעצמה יחיד העושה אותה חייב שנים שעשאוה פטורין. הנין בעירובין בפרק המוציא [ז"ט 6] לא יעמוד אדם ברה"י וישתה ברה"י וישתה ברה"י וישתה ברה"י אא"כ הכנים ראשו ורובו במקום ששותה ודוקא מים לשותה שמתוך (ר) שצריך להם ימשכם אליו ה"ה כלי שצריך לו אבל דבר שאין צריך לו גזרינן כדתנן התם עומד אדם ברה"י ומטלטל ברה"י ובלבד שלא יוציא חוץ לר' אבות ותניא [ז"ט ז'] עומד אדם ברה"י (רא) ומנבית ידו למעלה מעשרה טפחים פחות משלש סמוך לגג וקולט ובלבד שלא יצרך כיון שמעמיד שם כלי והוא פחות משלש סמוך לגג נראה כנוטל מים מן הגג ומוציא מרה"י לרה"י. וזו לפני החלון. ויוצא לרה"י אין נותנין עליו ונוטלין מעליו כלים שאינם נשברים דלמא נפיל ואתי לאתויי דתנן בהמוציא [ז"ט ז'] וזו שלפני החלון נותנין עליו ונוטלין הימנו בשבת ומוקמינן לה בכלים הנשברים ולאחר שבירתם לא אתי לאתויינהו אבל שאינם נשברים אסור. בפרק המביא במסכת ביצה [ז' 6] אמר רבא לא ליתב אינש אפומא דלחייא וישתמש (רב) דלמא מגנדר מילי ואתי לאתויי ודוקא אפומא דלחייא

תועפות ראם

בהלכות כלל ודמיון לקרן וזית הסמוכה לרה"י דלכ"ע דמיון דמיון ואפי' לאנני דלמור חורי רה"י כרה"י דמיון כמ"ס ז' ז' וכן מובחר בחי' הרשב"א שכתב ח' א' בשם הר"ר יונה דרנ' יוסף דלמור וכן צנומה ללא לעמוד ס' מדמי לה ללא לרקק מים שרה"י מהלכה זו מדמי' לי' וזכמייחין לה עלה במסקנא וא"כ גם רב יוסף מודה דלילוך ע"י הדחק שמים הילוך ורש"י בשנת ח' א' כתב ה"י רנא אמר גומא לא מ"ט תשמיש ע"י הדחק לא שמים תשמיש וכוונת רש"י לאפוקי גירסת ס"א רנא אמר גומא לא מאי טעמא הילוך ע"י הדחק שמים הילוך תשמיש ע"י הדחק ל"ש תשמיש וזוהי גירסת ביתא לפני הרשב"א וזוהי עליה עד דמתרץ לה בדברי הר"ר ה"ל ח"ו"ל הרשב"א ובהא מיתרץ לי' לישאל דהתם הילוך ע"י הדחק הוא וסייעו דלדבר לי' רנא הילוך ע"י הדחק שמים הילוך עכ"ל ועיי' בחוס' ח' ז' סד"ה (ע"א) ח"ל וכן צנומה שהגיה שם מהרש"ל מיכו הוא וכן דקיימא ביה לפ"ו לאו דוקא עכ"ל אבל לגי' הרשב"א בחי' ועפמ"כ הר"ר הוא וכן דרנ' יוסף לא קאי אעמוד אלא ארפק ומדויק הוא וכן. (קצט) עיין שבת ס' א' תוד"ה גיורא. (ר) שמתוך שצריך בו דעת רבין כפרש"י שם והתוס' דלא בהרמז"ס פס"ו מהל' שבת ס"ב שם"י גד"ל כשהי' שותה כגלים נא"ס בו'. (רא) ברה"י כ"ה גי' ר"ה בחוס' ד"ה לא ועיין בק"ל להרמז"ס אות ט"ו ועיין שו"ע או"ח סי' שפ"א מהל' סק"ב שכ' גד"ה מן האויר. דמקום פטור הוא ואם הוא למסע מ' הוי רס"ר עכ"ל ופשוט דכוונת דבריו דלקטו מן האויר מותר אפי' הוא למסע מ' טפחים וע"ו כ' המנ"ל דאם הוא למסע מ' הוי רס"ר והוא ג"כ שומד צרה"ר ומש"ס שרי ותמיהני על החי' אדם שכ' כלל ל"ג מהל' שבת כנ"ל אות א' ע"ד המנ"ל דט"ס הוא בדבריו עיי' וחסד בבשרים ובמתח"ל לא הנין כוונת המנ"ל ולכן הגיה בדבריו על חסד. (רב) וישתמש. לפינוי צניצה שם ובשבת קמ"א ח' וקמ"ח ז' ליתא חיבת וישתמש וא"כ אפשר דאפילו בלא תשמיש לא יטב אדם צניצה המכוי דלמא מגנדר ליה הכוונה שצריך כמ"ס הפמ"ג בשל אברהם סי' שס"א סק"א. אולם רבינו כ' וישתמש מובחר דנל"ה שרי וז"כ הר"י בקס"כ דשבת לא לישתמש אינש אפומא דלחייא בו' ומש"ס רבינו ודוקא אפומא דלחייא בו' אבל אפומא דביתא שרי בהה"ה הר"ה בשבת ספ"כ כ' יותר מדברי רבינו ח"ו"ל שם אבל על פתח חצר הפתוח לרה"י או לברמליה נראה דמותר דמיונא מילתא ולא אתי לאתויי עכ"ל ואילו רבינו כ' אפומא דביתא שרי, ורש"י בשני משפט שנין בשבת קמ"א ח' א' בלאת ו' מיימוני פי"ו מהל' שבת הי"ו ובאמת לא נמצא דבר מזה בהרמז"ס ולי' למה השמים בלאת הרמז"ס הך דרנא לא ליתב אינש אפומא דלחייא בו' וברוקח סי' ז"ט כ' כלשון רבינו הר"ה"ל אבל אפומא דביתא שרי אבל לא כ' שם חיבת וישתמש ועיין בגי' סי' ש"א הונא כמיו"ו שם סוף סק"כ כ"ו דכונע שמכסה בו ראשו